

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Andra Kammaren. N:o 16.

Tisdagen den 5 Mars.

Klockan 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne Februari.

§ 2.

Nedan intagna två protokoll upplästes:

År 1878 den 4 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i Riksbanken jemte suppleanter för dem; och befunnos, efter valför-
rättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Grefve Lewenhaupt, Carl Magnus Casimir, Kammarherre, med 48 röster.

Öfrige fullmäktige:

Herr Arnberg, Johan Wolter, Filosofie Doktor	med 48 röster
” Dufwa, Alfred Vilhelm, vice Häradshöfding	” 48 ”
” von Ehrenheim, Per Jacob, f. d. Statsråd	” 48 ”
” Lindroth, Carl Anders, Grosshandlare	” 48 ”
Friherre Fock, Alfred Henrik Eduard, Byråchef	” 48 ”
Herr Larsson, Liss Olof, i Vestannor, Hemmansegare ...	” 48 ”

Suppleanter.

Herr Themptander, Oscar Robert, Advokatfiskal	med 48 röster
” Högström, Carl, Grosshandlare	” 43 ”
” Anderson, Frans Albert, Kammarråd	” 43 ”

sedan ordningen mellan de båda sistnämnde, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Rob. Montgomery Cederhielm.

A. G:son Bennich.

I. Lyttkens.

E. Key.

År 1878 den 4 Mars sammanträdde Kamrarnes Valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i Riksgäldskontoret jemte suppleanter för dem; och befunnos, efter valförrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Friherre Åkerhielm, Johan Gustaf Nils Samuel, Öfverstekammarjunkare med 48 röster.

Öfrige fullmäktige.

Herr von Stockenström, Carl Reinhold Polhem, Bruksegare med	47	röster.
” Warburg, Samuel, Grosshandlare	47	”
” Holmgren, Hjalmar, Professor	47	”
” Samzelius, Per, Sekreterare	47	”
” Mallmin, Eric Johan, Godsegare	47	”
” Hierta, Carl Gustaf, Kapten	47	”

sedan en af valsedlarne blifvit förklarad ogiltig.

Suppleanter:

Herr Rundbäck, Jöns, Ledamot af Riksdagens Andra Kam-	48	röster.
mare med		
Friherre Cederström, Anders, Ledamot af Riksdagens Andra	44	”
Kammare med		
Herr Ericson, Carl Vilhelm, Kapten, Ledamot af Riksdagens	44	”
Andra Kammare med		

sedan ordningen mellan de båda sistnämnde, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Rob. Montgomery Cederhielm.

A. G:son Bennich.

I. Lyttkens.

E. Key.

Detta protokoll lades till handlingarne; och skulle Riksdagens Kanslideputerade om de sålunda försiggångna valen i vanlig ordning underrättas samt anmodas att låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag såväl till förordnanden för de valde, som ock till de skrivelser, hvarigenom dessa val komme att hos Kongl. Maj:t anmälas.

§ 3.

Hänvisades nedannämnda, på Kammarens bord hvilande, Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o angående ändringar i grunderna för pensioneringen af arméns befäl och underbefäl med vederlikar,
hvilken Kongl. proposition hänvisades till Stats-Utskottet;

2:o angående antagande af en för alla orter inom riket gemensam tidsberäkning;

hvilken nådiga proposition hänvisades till Lag-Utskottet; samt

3:o angående eftergift af en förre banvakten Gustafsson ådömd skadeersättning till staten; och

4:o angående afsöndring af jord från länsmansbostället Kråkered N:o 1 i Elfsborgs län till byggnadsplats och planteringsland för en folkskola i Sätilla församling;

hvilka sistnämnda två Kongl. propositioner blefvo hänvisade till Stats-Utskottet.

§ 4.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel; och förekom dervid i ordningen

Punkten 14,

som bifölls.

Punkterna 15-17.

Blefvo jemväl bifallna.

Punkten 18.

Mom a) och b).

Biföllos.

Uti *mom. c)* hade Utskottet hemställt:

att Riksdagen måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, å extra stat för år 1879 anvisa ett anslag af 5,000 kronor till prisbelöningar vid täfingsmöten för gödboskap, smör, ost, fläsk och kött å de orter inom landet, der det kunde finnas tjenligast dem anställa, och der hushållningssällskapen ville förena sig om sammanskott af medel till dessa utställningar.

*Om täfings-
möten för göd-
boskap m. m.*

I anledning af denna hemställan yttrade

Herr Casparsson: Det här i fråga varande anslaget är visserligen, både till beloppet och beträffande föremålet för dess användande, af mycket oskyldig beskaffenhet; men denna oskyldiga beskaffenhet är icke för mig tillräcklig anledning att bifalla ett anslag. Jag fordrar tillika, att anslaget skall vara *behöfligt* och denna förutsättning tror jag här fattas.

För att komma i åtnjutande af detta anslag är bestämdt, att hushållningssällskapen skola förena sig om sammanskott af medel till

Om täftings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)

utställningarne. Endast på detta vilkor skall den i fråga varande summan anslås.

Redan för 2 år sedan tog jag mig friheten erinra, att det belopp, som hushållningssällskapen åtnjuta af bränvinsmedlen uppgick till öfver 300,000 kronor, och jag fann i höstas en officiel uppgift att, enligt de sista räkenskaperna, denna inkomst för hushållningssällskapen uppgått ända till 500,000 kronor. Enskildt har jag från fullt tillförlitligt håll erfarit, att räkenskaperna för sista året utvisa ett belopp af 713,000 kronor.

Jag frågar: är det vid sådant förhållande behöfligt att staten säger till hushållningssällskapen: "om I ären beskedliga och viljen förena eder om sammanskott till utställningar, så skolen I få 5,000 kronor utöfver de 700,000 kronor jag förut anvisat Eder?" — Jag tror att förutsättningen af detta anslags behöflighet icke förefinnes. Det hushållningssällskap, som jag tillhör, hade länge bibehållit sig obesmitadt af detta anslag; man ansåg, att man kunde sköta sig sjelf. Men slutligen, då staten fortfarande gaf anslag, så ville man också vara med. Jag opponerade mig i förvaltningsutskottet, men, liksom det händer mig här, stannade jag i minoriteten. Man beslöt att söka sig en kompanjon för medlens användande. Först vände man sig till Stockholms läns hushållningssällskap; men det svarade nej till förslaget. Förfrågan gjordes nu hos Gefleborgs läns hushållningssällskap och detta var icke så omedgörligt. En utställning arrangerades med det vanliga tillbehöret af silfverpokaler m. m. m. m., som Herrarne nog känna till. Produkternas beskaffenhet känner jag icke närmare; antalet utställda kreatur var dock obetydligt. Pokalerna utdelades äfven men utställarne voro uteslutande större egendomssegare eller amatörer i yrket; ej sådana jordbrukare, som bedrifva näringen för sin utkomst skull.

Huru dyr verkligen denna prisingödning ställer sig, derpå torde det tillåtas mig anföra ett bevis från nyss nämnda utställning. En af utställarne inskickade nemligen till förvaltningsutskottet en räkning, eller rättare en beräkning, utvisande å ena sidan kostnaden för de utställda kreaturens gödning och å den andra hvad försäljningspriset inclusive silfverpokalerna inbringat. Resultatet var att han gjort en förlust på affären.

Enskildt har till och med ifrågasatts, huruvida under nuvarande förhållanden, då statens anslag af bränvinsmedlen till hushållningssällskapen är så stort, som nyss uppgifvits, det icke till och med vore lämpligt att indraga statens anslag till de stora allmänna utställningarne. För detta understöd torde dock finnas bättre skäl än för det nu ifrågavarande. På de allmänna utställningarne exponeras nemligen hufvudsakligen afvelsdjur, hvilkas beskaffenhet onekligen är af stort inflytande på boskapskötselns utveckling i landet.

Men inflytandet af de vid dessa mindre möten utställda "feta stutar" synes mig vara ett så öfvergående moment i vår kulturutveckling, att, enligt min åsigt, staten icke bör i någon mån med dem taga befattning. Prisbelöningen af dessa föremål tillhör icke statsmakterna, utan slagtare-embetet.

På nu anförda skäl yrkar jag för min del afslag å Stats-Utskottets hemställan.

*Om råfstings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)*

Herr Lyttkens: Den siste talaren har så väl och fullständigt ådagalagt, huru förhållandet är med afseende på detta anslag, men det finnes dock en punkt i detta hänseende som icke af honom framhölls, nemligen att hushållningssällskapen hafva så rikliga tillgångar, att de väl kunna hjälpa sig sjelfva utan statens mellankomst. Om det skulle komma derhän, så skulle jag vara med om att allt detta "småfnask", — för att begagna ett ord, som brukas af en talare bakom mig — strökes ut; att alla dessa belöningar från statens sida skulle upphöra och hushållningssällskapen och jordbrukarne hjälpa sig sjelfva utan statens mellankomst. Det har visserligen ofta nog blifvit yttradt, att det vore synd mot landtbrukets ande att uppträda mot ett anslag, som för jordbrukets nytta begäres, men icke desto mindre vill jag, som anser att landtbruket numera kan reda sig utan statens hjälp, instämma med den talare, som yrkat afslag å detta moment. Jag vill blott tillägga, att jag beklagar, att han icke börjat förr dermed, så att vi icke kommit att bevilja de anslag, som i de två föregående momenten af denna punkt äro föreslagna. Jag yrkar afslag å det nu föredragna momentet.

Herr Hörnfeldt: Efter den sammansättning Stats-Utskottet vid innevarande års riksdag fått, skulle man nästan kunna utgå från den slutsatsen, att en eller annan af Kammarens ledamöter möjligen kunde tänka, att nu ifrågavarande punkt blifvit bifallen, endast derföre att Utskottet uteslutande vore sammansatt af jordbrukare.

På det att man likväl icke skall tro sådant, ber jag att nu få nämna, att hufvudsakliga skälet, hvarföre Utskottet tillstyrkte bifall till punkten c), var, att, då man under flera föregående riksdagar lemnat ett dylikt anslagsbelopp och man icke hvarken i denna eller Första Kammaren hört det ringaste giltiga mot anslaget beviljande anföras, skulle det väl hafva sett besynnerligt ut, om Utskottet nu afstyrkt hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Man må nu också anse dessa 5,000 kronor temligen öfverflödiga, då landstingen och hushållningssällskapen möjligen sjelfva äro i tillfälle att lemna de bidrag, som erfordras för premieringen af ifrågavarande föremål, och om man utgår från den slutsatsen, har jag för min del visst ingenting emot att punkten afslås, men att Utskottet nu icke kunnat göra annat än bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit, anser jag också vara alldeles tydligt.

Då emellertid jag dels anser summan vara temligen obetydlig och dels håller före, att den det oaktadt i ett eller annat fall kan göra någon nytta, anhåller jag för min del, att Kammaren måtte bifalla hvad Utskottet i mom. c) hemställt.

Herr Casparsson: Jag vill endast emot Herr Hörnfeldts yttrande erinra, att jag för två år sedan tog mig friheten fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på det origtiga uti, att anslag af stats-

Om täftings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)

medel utgick till så väl detta som det i mom. b) föreslagna ändamål, men ehuru jag då sade, att jag icke för den gången vågade göra något yrkande om afslag, rekommenderade jag dock förhållandet i Utskottets benägna åtanka till nästföljande riksdag. Utskottets uppfattning af saken är emellertid ännu densamma som då, och under sådana förhållanden yrkar jag nu afslag å detta anslag. Det är med dessa poster alldeles som då man under ett fälttåg utställer fältposter, men i brådskan glömmet att draga in dem. Dessa utgiftsposter hafva nemligen nu uti 12 års tid stått i budgeten, och jag kan icke finna, att orsaken till att de ännu finnas kvar der är någon annan, än att man glömt draga in dem. Om de också förut varit af behovet påkallade, äro de det åtminstone icke numera, och detta är orsaken hvarföre jag anser att de nu kunna saklöst ur staten borttagas.

Jag vidhåller fortfarande mitt yrkande om afslag å momentet c).

Herr Nils Pettjersson: Jag tror, att jag inom Kammaren gjort mig temligen känd för sparsamhet, men då jag tager i betraktande, att vi redan bifallit de båda föregående momenten af denna punkt, äfvensom att summan är så obetydlig som 5,000 kronor, samt slutligen att alla momenten af 18:de punkten stå i systematiskt förhållande till hvarandra, tyckes det mig, som om det skulle se ganska eget ut, om vi nu skulle afslå mom. c), då icke den talare, som yrkat på detta, äfven föreslagit, att vi skulle afslå de båda föregående momenten *a* och *b*.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Grefve Sparre: Jag anhåller att få instämna med den siste talaren. Det är kanske icke så alldeles utan sin vikt att detta, om också jemförelsevis lilla, anslag bibehålles. Det har beviljats för att införa och befrämja den bättre och omsorgsfullare gödning af boskap och åstadkommande af bättre ladugårdsalster, som vi velat frammana för att ställa oss i jernbredd med andra länder, från hvilka ladugårdsalster exporteras. Detta har lyckats. Vi hafva på den sista tiden blifvit i stånd att till utlandet exportera icke obetydliga massor af såväl gödboskap som smör och ost. Det är emellertid temligen känt, att man i vårt land ännu icke kommit så långt, att man med särdeles fördel kan åstadkomma gödboskap af beskaffenhet att kunna jemföras med utlandets, och många jordbrukare, som egnat sig deråt, skola åtminstone till en början och innan de på praktisk väg vunnit full kännedom om metoden, komma att lida icke obetydliga förluster. Den summa de erhålla i premier är vid sådana fall, äfven genom den heder, som dermed är förbunden, en sporre för dem, och de trösta sig derigenom öfver den lilla förlust, som rörelsen möjligen kunnat medföra. I den mån näringen vinner utveckling, i samma mån upphöra de förluster, som jordbrukaren derå kan göra och så småningom blifva de så små, att näringen bär sig. Jag vågar icke hoppas att denna skicklighet ännu är så spridd i vårt land, att vi kunna umbära premier för sådan boskap och det är fara värdt, att, om detta jemförelsevis lilla anslag, som är en uppmuntran för hushållningssällskapen att

bidraga med sina premier, upphör, det kan hända att dessa sällskap göra "indragning", för att begagna ett uttryck af representanten från Upland, af sina bidrag och då blir hela premieringen slut, hvilket antagligen skall hafva till följd, att den under en jemförelsevis ganska kort tid uppblomstrande näringen blefve bragt i tillbakagående. Må vi derjemte besinna, att, om hushållningssällskapet för en viss ort vid de täflingsmöten, som här i momentet omtalas — och sådana utställningar hafva hittills hållits, bland annat, i Göteborg, dit ganska betydligt med kreatur från andra län föras, — beviljar premier, så blifva desse uteslutande afsedda för dem, som äro bosatta inom *detta* hushållningssällskaps territorium, och om understöd af statsmedel icke lemnas, komma då invånarne i närgränsande län i helt olika förhållande med dem från Göteborgs län. Jag hoppas att det icke står så illa till med oss, att vi icke skulle kunna hålla i med detta lilla anslag ännu några år till, så att dessa viktiga grenar af vår landthushållning komma sig rätt före. Vi påminna oss, vi som äro något äldre åtminstone, att den tid icke är så aflägsen, då man klagade öfver, att ladugårdsskötseln i vårt län stod ytterst lågt. Den har nu repat sig, men är ännu långt ifrån hvad den borde vara och behöfver utan tvifvel fortfarande någon uppmuntran. Jag ber derföre att få instämma med dem, som yrkat bifall till det föredragna momentet.

*Om täflings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)*

Herr Key: Den förste ärade talaren började sitt anförande med att uppräknade de stora tillgångar, hvaröfver hushållningssällskapen i riket hade att disponera, och om jag icke misstager mig, var siffran 700,000 kronor. Jag vill visst icke bestrida rigtigheten af denna uppgift, ty jag har icke gjort någon addition öfver deras inkomster, men det vet jag, att tillgångarne äro mycket olika i olika län. Under det att ett hushållningssällskap har betydliga tillgångar, äro dessa för ett annat deremot ganska begränsade.

Det belopp, som nu är i fråga, är icke stort och det kunde i det hela vara temligen likgiltigt antingen det nu beviljas eller icke, men i likhet med en föregående talare får jag säga, att, om man vill göra indragningar i anslaget för jordbrukets befrämjande, hade man bort börja från början och äfven afslå de föregående båda momenten. Ty om det är en sanning, att det i mom. *c* begärda anslaget af 5,000 kronor är en obetydlighet, så äro också de i mom. *a* beviljade 5,000 kronorna till allmänna landbruksmötena en obetydlighet, ifall vi jemföra dem med de kostnader hushållningssällskapen i de län, der sådana möten hållas, i och för dem få vidkännas. Jag vill endast erinra om hvad de sista stora landbruksmöten i Göteborg, Malmö och Norrköping kostade, hvaraf tydligt framgår, hvilken obetydlighet statsanslaget ändå är. Detta anslag har man likväl nyss, utan invändning från Herr Casparsson, beviljat.

Vid följande mom. *b* hade Herr Casparsson icke heller något emot, att man anslog prisbelöningar vid sådana möten för "husdjur", men deremot är han, som Herrarne hörde, så mycket mera emot att man skulle anslå medel till premierande särskildt af "gödboskap". Jag förstår icke denna olika åsigt. Man skulle möjligen kunna af den

Om äfplings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)

skilnad Herr Casparsson här gjort, draga den slutsats, att han icke räknar gödboskapen till husdjuren.

Herr Casparsson nämde äfven i förbigående, att följande mom. *d* borde afslås, och därför beder jag att nu äfven få beröra denna punkt, ehuru den ännu icke blifvit föredragen, för att slippa äfven i den frågan taga Kammarens uppmärksamhet i anspråk.

Det der föreslagna beloppet, 2,000 kronor, är visserligen i och för sig sjelf ganska litet, men då dessa mejerielever för närvarande äro 8 stycken, kosta de ju ej mycket hvar och en? Om jag är kvar vid riksdagen nästa år och då får den äran att i Stats-Utskottet deltaga i behandlingen af dessa punkter, skall jag för min del gerna taga i öfvervägande, hvilka inskränkningar eller uteslutningar kunna vara af behofvet påkallade, men för närvarande tycker jag icke, då vi hafva bifallit de två första momenten, att vi böra plocka ut momenten ryckvis och antaga ett, under det vi afslå ett annat. Och då jag icke kan tro, att Herr Casparsson vill afslå de båda följande momenten *f* och *g*, samt jag icke kan föreställa mig, att det kan vara skäl att bifalla somliga och afslå andra, tror jag, att man åtminstone för närvarande bör bifalla hvad i det nu föredragna momentet är föreslaget.

Herr Aug. Peterson: Jag skall anhålla att få instämna med Herr Casparsson, och vill, på samma sätt som Herr Lyttkens, uttala mitt beklagande öfver, att Herr Casparsson icke yttrade sig redan vid första momentet, så att vi kunnat börja med att afslå detsamma.

Jag anser verkligen anslagsbeloppet så ringa och den dividend deraf, som kan belöpa på hvarje hushållningssällskap, så litet betydande, att hushållningssällskapen utan olägenhet kunna undvara dem; och derfore håller jag ock före, att statens mellankomst icke vidare erfordras, för att dylika utställningar skola kunna åvägbringas. Litet längre fram i betänkandet hafva vi en punkt, den 24, som handlar om anslag till fiskerinäringen, och jag minnes mycket väl, huru vid förra riksdagen, då den frågan äfven var på tal, man fick från åtskilliga talare höra yttranden sådana som att, då vi lemnat anslag till de öfriga af jordbrukets binärningar, hvarfore då icke vilja bestå något åt fiskerinäringen? Äfven detta utgör för mig ett skäl att nu yrka afslag på Utskottets hemställan.

Herr Casparsson: Jag ber Herrarne om ursäkt för att jag för tredje gången uppträder i denna fråga, men Herr Key har verkligen till den grad missförstått mitt förra yttrande, att jag ser mig nödsakad att till förklaring deraf tillägga några ord.

Till en början har han ansett som en inkonsequens af mig, att jag icke yrkat afslag äfven å de anslag som omförmålas i litt. a) och b) af nu ifrågavarande punkt eller, såsom han uttryckte sig, att jag icke börjat från början; nej, något dylikt har jag icke ansett mig kunna föreslå, då ju redan beslut är fattadt om hållande af ett allmänt landtbruksmöte i Malmö år 1882 och de medel, som staten förut brukat anslå till dylika möten, äfven af bestyrelsen för det tillämnade mötet helt naturligt redan tagits i beräkning i och för betäckande af

kostnaderna för mötet. Att under sådana förhållanden redan nu indraga dessa anslag vore ett dåd, hvartill åtminstone icke jag velat göra mig skyldig. Då, som sagdt, mötet redan är beslutadt, ligger det ju i sakens natur, att medel måste anvisas till bestridande af de dermed förenade kostnader. Herr Key likasom äfven en annan talare på kalmarebänken har talat om ett system, i hvilket det ifrågavarande anslaget skulle utgöra en länk. Men, mine Herrar, förhållandet är just, att uti ifrågavarande afseende icke finnes något system, utan hvarje utställning är ett fristående helt för sig; och derföre kan mycket väl detta anslag indragas, utan att man behöfver befara att derigenom åstadkomma rubbning i något system.

Herr Key yttrade vidare, att hushållningssällskapens inkomster äro olika. Ja, det är fullkomligt sant; deras inkomster äro mycket olika; men jag tror, att just de hushållningssällskap, som eljest hafva de minsta tillgångarne och derföre mest äro i behof af anslag, exempelvis de norrländska länen, äro de, som minst kunna draga fördel af de anslag, som nu äro i fråga. Jag föreställer mig nemligen, att för de norrländska länen det i följd af de långa afstånden i dessa trakter merendels blir omöjligt att "förena sig" om gemensamma utställningar. Det är möjligt, att jag misstagit mig, men jag tror att förhållandet är sådant, som jag antagit.

Slutligen gjorde Herr Key en mycket besynnerlig slutledning, som tycktes gå ut derpå, att jag skulle ansett de kreatur, som på dessa möten utställas icke skulle kunna inbegripas under begreppet boskap. En dylik slutledning förefaller mig sannerligen till den grad besynnerlig, att jag anser det icke ens löna mödan att upptaga den till bemötande; utan låter jag den stå der kvar, såsom värdigt bidrag till samlingen af öfriga äfventyrliga slutledningar, hvartill samme talare förut gjort sig skyldig.

Här har äfven talats om nyttan af dylika utställningar, och jag har icke heller bestridt, att ett och annat hushållningssällskap af dem kan draga ganska stor fördel. Men hvad jag deremot vågar påstå är, att just de hushållningssällskap, som i fråga om dessa utställningar spela den största rollen, äro de, som hafva de största tillgångarne genom bränvinsmedlen. Speciellt ber jag att i detta hänseende få erinra, att i Göteborgs och Bohus län hushållningssällskapets inkomster af bränvinsmedlen uppgå till ett belopp, som står närmare 200,000 kronor än 100,000 kronor; den exakta siffran kan jag icke nu uppgifva. Detta hushållningssällskap synes väl sålunda kunna undvara statens mellankomst för dylika mötens bekostande, särdeles då man betänker, att hela anslaget, fördeladt mellan rikets samtliga 24 hushållningssällskap, lemna ett bidrag åt hvar och ett af icke mer och icke mindre än 192 kronor 30 öre. Jag betviflar åtminstone nu, att ett så ringa belopp kan hafva någon egentlig betydelse. Visserligen är jag en varm anhängare af allt, som kan bidraga till höjande af vårt jordbruk, men detta synes mig dock — för att begagna ett uttryck, som den värde representanten från Venersborg infört i den parlamentariska ordboken, — stöta på "fnask". Jag vidhåller derföre mitt yrkande.

Hvad Herr Key yttrade i afseende på nästefterföljande moment,

*Om täfplings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)*

Om täffnings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)

skall jag be att få besvara så snart föredragningen hunnit till det momentet.

Herr Bruhn: Visserligen är det obestriddigt, att, såsom ett par talare redan påpekat, de 5,000 kronor, hvarom här är fråga, kunna synas vara en obetydlighet med afseende på de stora tillgångar, hvaröfver hushållningssällskapen i allmänhet nu mera hafva att disponera; och sedt från den synpunkten, att hushållningssällskapen, äfven dessa 5,000 kronor förutan, ega tillräckliga medel att anordna utställningar, kan det väl synas temligen likgiltigt, om detta anslag indrages eller icke. Men det är med dessa 5,000 kronor som med åtskilliga andra statsanslag, som beviljas till ett eller annat ändamål, med vilkor att kommunerna eller hushållningssällskapen äfven i någon mån dertill lemna bidrag, att de kunna sägas utgöra likasom kärnan, hvaromkring de öfriga bidragen sedan sluta sig; och säkert är, att nog går det betydligt lättare att förmå ett hushållningssällskap eller en kommun att lemna bidrag till det ena eller andra allmännyttiga ändamålet, om staten förut uppmuntrat detsamma med ett, låt vara äfven obetydligt, anslag. Om därför nu detta anslag skulle indragas, tror jag det kanske lätt kunde hända, att de goda viljor, som önska befrämja utvecklingen af vår ladugårdsskötsel, komme att, såsom Herr Casparsson uttryckte sig, stanna i minoriteten, och sålunda några utställningar af ladugårdsprodukter icke komma till stånd. Här har af en och annan talare med synnerlig skärpa framhållits gagnlösheten af dylika utställningar af "feta stutar" — jag tror detta var det uttryck, som begagnades, — och om man betraktade dem endast såsom utställningar af gödboskap, så tror äfven jag, att dessa möten kunna anses vara af ganska ringa vikt. För min del fäster jag större afseende vid den dervid förekommande utställningen af mejeriprodukter, smör och ost. Under de senare åren har en ganska betydlig export af dessa produkter egt rum. Men orsaken hvarför denna export icke stält sig så fördelaktig, som man haft skäl att förvänta, ligger förnämligast uti varornas olikartade beskaffenhet. Såsom Herrarne torde veta, är det, för att en vara skall på världsmarknaden — och detta gäller i synnerhet i England — vinna uppmärksamhet, ett oeftergiftigt vilkor, att den, så mycket som är möjligt, alltid besitter enahanda godhet, så att den icke den ena gången är så, och den andra så beskaffad. Efter mitt förmenande bör en sådan likhet uti varornas beskaffenhet lättare kunna åstadkommas, om det gifves producenten tillfälle att vid sådana expositioner, hvarom här är fråga, göra sina jemförelser mellan de från olika håll utställda produkterna, och derigenom komma till insigt om den varas egenskaper, som är mest eftersökt. Vid de utställningar, som under de senare åren hållits i Göteborg, hafva prisdomarne utgjorts af personer, som icke blott varit kompetenta utan till och med anmodats att taga hänsyn till ifrågavarande omständighet. Det är ock just ur synpunkten af denna omständighet, som jag anser det vara af vikt, att dessa expositioner fortfara, och jag befarar, att ett afslag af föreliggande punkt skulle kunna leda derhän, att hushållningssällskapen icke så lätt enades om att anslå medel till några utställningar,

utan att hvart och ett uppträdde för sig, hvarigenom någon samverkan icke komme till stånd. Det är dock denna samverkan, som jag för min del anser vara af så utomordentlig vigt.

På de skäl, jag nu åberopat, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts förslag, hvilket Stats-Utskottet äfven tillstyrkt.

Grefve Sparre: Äfven jag får bedja Herrarne om ursäkt för att jag ännu en gång uppträder i denna fråga, men jag anser mig nödsakad att med några ord genmäla den ärade talaren på upplandsbänken. Han yttrade, att just de län, såsom t. ex. Göteborgs län, der utställningar af i fråga varande slag hållas, hafva betydliga tillgångar och derföre icke äro i behof af några anslag af staten för detta ändamål. Detta är fullkomligt sant. Men, mine Herrar, dylika utställningar hållas inom vårt land på endast några få ställen, nemligen, såsom jag vill erinra mig, i Göteborg, Malmö och Katrineholm. Om vid en utställning i Göteborg premier utdelas endast på bekostnad af Göteborgs läns hushållningssällskap, är det tydligt, att detta dervid uppstått såsom vilkor, att premier ej kunna erhållas af andra än dem, som tillhöra Göteborgs län. Ty det kan väl icke begäras, att hushållningssällskapet skulle vilja utdela premier åt personer, som äro bosatta inom andra län. Det håller således icke streck, hvad den ärade talaren yttrade, nemligen att just de län, som hafva de största tillgångarne, äfven hafva den största nyttan af i fråga varande anslag. Jag vet speciellt, att till dessa utställningar i Göteborg sändes ladugårds- och gödboskap icke blott från södra delen af Elfsborgs län, der inkomsterna af bränvinsmedlen icke äro synnerligen stora, utan äfven från Småland, der dessa inkomster ej heller äro af någon större betydenhet. Det är fördenskull klart, att, om vid en utställning premieutdelningen inskränkes till personer, som äro boende inom länet, detta leder derhän, att de andra länen blifva orepresenterade. Nu har det redan gått derhän, att dessa utställningar besökas af uppköpare från till och med England, men jag befarar att, om det nu i fråga satta anslaget indrages, kommer intresset för deltagandet i utställningarne att slappas. Det förhåller sig nemligen så, som den siste talaren yttrade, eller att det anslag, hvarmed staten bidrager till premieutdelningar, huru obetydligt det än i och för sig är, likväl lockar de olika hushållningssällskapen att äfven lemna sina bidrag. Det anslag, som nu begäres, är icke heller *så alldeles obetydligt*, då det ingalunda, såsom Herr Casparsson påstod, kommer att fördelas på rikets 24 hushållningssällskap, enär utställningar hållas endast på tre ställen. Det är för öfrigt i allmänhet farligt, att i fråga om handels- och näringsförhållanden göra några omkastningar, och det vore derför föga klokt att nu, då vi en gång beträddt den banan att söka framkalla dessa utställningar, undandraga oss att vidare uppmuntra dem. De hafva ju hittills krönts med framgång. Utländingen besöker dem. Skola vi då ominstetgöra dem genom denna ombytlighet i karakteren, hvarför man stundom beskyller oss svenskar. Detta är en vådlig och i fråga om näringslifvet ytterst betänklig metod. Vi böra dessutom besinna, att dessa hushållningssällskaps tillgångar äro ganska prekära;

*Om täflings-
möten för göd-
boskap m. m.
(Forts.)*

Om täflings-
möden för göd-
boskap m. m.
(Forts.)

en votering inom Riksdagen kan indraga eller åtminstone högst betydligt reducera dem. — Jag tror således, att detta lika obetydliga anslag gerna kan beviljas, och fortfar i mitt yrkande om bifall härtill.

Herr Ola Månsson: Det förvånar mig alls icke, att Stats-Utskottet framlagt detta förslag. Utskottet kunde svårligen förfara på annat sätt, efter hvad som förut i ämnet förekommit och då någon opinion emot förslaget dervid aldrig uttalats. För min del kommer jag icke att framställa något särskildt yrkande, utan ber blott få tillkännagifva, att efter min åsigt reder jordbruket sig lika bra utan ett så beskaffadt anslag, som det hvarom nu är fråga och hvilket hufvudsakligast afser premier för gödboskap, hvars bästa premie lär bestå deri, att till fördelaktigt pris kunna sälja. Någon betänklighet mot att de sex första punkterna hade strukits ser jag inte, om blott den talare, som inledde denna öfverläggning, börjat med den första. Sista punkten deremot, angående en agrikulturkemisk försöksanstalt, vill jag behålla, ty det är väl möjligt, att en sådan inrättning kan komma att verka *något* gagn. Emellertid vill jag till protokollet slutligen uttala den tanke, att något helt annat och större borde vidtagas, beträffande dessa frågor, och kanske får man snart anledning att närmare beakta det, hvarpå jag härvid syftar. För närvarande torde det icke vara skäl att vidare inlåta sig derpå. Man får återkomma dit en annan gång.

Herr Uhr: Jag skall börja med att — såsom man ofta inom Kammaren får höra — förklara, det jag från början icke ämnat begära ordet i denna fråga. Jag hade nemligen väntat, att Grefve Sparre skulle till besvarande upptaga Herr Casparssons yttrande om det "fnaskiga" i detta lilla anslag. Jag får för min del instämma med Herr Casparsson deruti, att denna nu i fråga satta summa verkligt är "fnaskig"; men är det fnaskigt att gifva litet, så må det väl vara ännu mer fnaskigt att icke gifva någonting alls. Låt vara att anslaget icke är så stort, som det tvifvelsutän borde vara, så kan det likväl sporra hushållningssällskapen att äfven göra sitt till för det goda ändamålet. Jag anhåller således, att Kammaren icke måtte vara så fnaskig, att den afslår det begärda, obetydliga beloppet.

Öfverläggningen var härmed slutad. Enligt de meningar, som förekommit, gäfvos propositioner såväl på bifall som på afslag, och fann Herr Talman den förra af dessa propositioner hafva blifvit besvarad med öfvervägande ja. Som votering likväl begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

"Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 18 punkten mom. c) af utlåtandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan."

Röstsedlarne afgåfvos i vanlig ordning, och befans vid deras sammanräkning, att 94 ledamöter röstat ja mot 67, som röstat nej; varande således Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

Mom. d).

Utskottet hade i detta moment tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts förslag om anvisande på extra stat för år 1879 af 2,000 kronor till understöd åt personer af mankönet för genomgående af fullständig lärokurs i boskaps uppfödande, skötsel och vård.

*Om understöd
åt mans-
personer för
genomgående
af lärokurs i
boskapsskötsel.*

Beträffande nämnda förslag anförde

Herr Hjelm: Såsom vän af en rationel boskapsskötsel kan jag icke annat än gilla syftmålet med den nu föredragna punkten, dock icke alldeles så som den här föreligger i Utskottets betänkande. Af ålder har varit brukligt i vårt land — och så torde väl förhållandet ännu på de flesta ställen vara — att kvinnorna haft bestyret vid uppfödandet och vården af boskapen. På senare tider har väl å de större gårdarne undantag härifrån egt rum, i det koryktare börjat användas, men bland den stora mängden af landtbrukare på de mindre gårdarne är det dels husmodren sjelf och dels dejor, som hafva bestyret med detta. Då så är, synes det mig icke vara alldeles rätt, att Riksdagen skall föreskrifva att understöd för genomgående af en lärokurs i boskaps uppfödande och vård skall lemnas allenast åt personer af *mankönet*.

Derföre hemställer jag till Kammaren om bifall till denna punkt, men med den formulering, att orden: »af mankönet» derifrån uteslutas.

Det anslag, som nu blifvit äskadt för ifrågavarande för landet så viktiga ändamål, kan visserligen anses vara för litet; men jag vill icke för närvarande göra anspråk på förhöjning deri, utan hoppas, att inom en icke allt för långt aflägsen framtid en sådan förhöjning både skall blifva äskad och af Riksdagen bifallen.

På en ofantligt stor del af vårt land förekomma icke några större jordbruksfastigheter, utan endast mindre sådana, och det kan derföre icke gerna komma i fråga att ifrån dessa senare manliga elever utskickas till ställen, hvarest undervisning i hithörande ämnen meddelas. Jag tror, att om från de län, der endast mindre jordegendomar och der sålunda icke koryktare förekomma, de finge utsända qvinliga elever till undervisningsanstalterna för inhemtande af grunderna och sättet för boskapens vård, jemväl sådana qvinliga elever skulle kunna, utspridda i orterna, med fördel gagna för en ändamålsenligare boskapsskötsel.

För öfrigt är att bemärka, att jemväl vid landtbruks- och rättare-skolorna undervisning meddelas om boskapens vård och skötsel åt den manliga befolkningen.

På de skäl, jag nu haft äran anföra, anhåller jag vördsamt, att Herr Talmannen ville framställa proposition på bifall till mitt förslag.

Herr Casparsson: Mine Herrar! Innan jag framställer bestämdt

Om understöd
at mans-
personer för
genomgående
af lärokurs i
boskapskötsel.
(Forts.)

yrkande i denna punkt, anhåller jag, att någon af Stats-Utskottets Herrar ledamöter ville meddela upplysning, huruvida Utskottet haft sig bekant, hvart dessa »personer af mankønet», som genomgått en kurs af ifrågavarande beskaffenhet, tagit vägen; ty inom det län, jag tillhör, har man icke sett ens skymten af dessa manliga koryktare, oaktadt staten under tolf års tid dertill beviljat 2,000 kronor årligen, eller tillsammans 24,000 kronor. Hvart hafva väl desse, nemligen kreatursskötarne, tagit vägen? De landtbrukare, som jag tillsport, hafva icke heller haft någon kännedom derom. Det förefaller besynnerligt att för genomgående af en »fullständig lärokurs» anvisa ett belopp af endast 2,000 kronor. Lyckas man verkligen att med dessa 2,000 kronor vinna målet, så kan man verkligen säga, att detta pris är hittadt. Jag misstänker emellertid, att det är sjukt med saken. Vi anvisade nyss 2,000 kronor till inrättande af ytterligare en landtbruksskola i Vermlands län under vilkor, att hushållningssällskapet eller landstinget komme att till skolans underhåll tillskjuta ett lika stort belopp. Detta vill med andra ord säga, att för en landbruksskola för ett län anses 4,000 kronor erforderliga, men för en institution, som afser att meddela »fullständig undervisning» åt de kreatursskötare, som behöfvas för ett helt land, anses 2,000 kronor tillräckliga.

Det skulle, som sagdt, vara önskligt att erhålla upplysningar i nu omförmälda hänseende; ty om med anslaget ingenting uträttas, så torde det vara skäl att indraga detsamma, så framt man icke föredrager att genom anslagets höjande göra detsamma mera verksamt; ty det lärer icke kunna bestridas, att, då man för att utbilda några skötare af hornboskap anvisar 2,000 kronor, detta belopp blir alldeles bortkastadt.

Det skulle för mig och säkert för många af denna Kammares ledamöter vara af ganska stort intresse att nu få upplysningar i denna fråga, hvilken för närvarande för oss sväfvar i fullkomligt mörker, och jag vore för min del mycket tacksam, om någon af Stats-Utskottets ledamöter kunde uppfylla denna min önskan.

Herr Hörnfeldt: På det att Herr Casparsson måtte kunna framställa sitt yrkande, samt i min egenskap af ledamot i Stats-Utskottet ber jag få nämna, att det för Utskottets ledamöter varit alldeles omöjligt att taga reda på, hvart dessa personer, som genomgått lärokursen i boskapsuppfödande, tagit vägen. Men om Herr Casparsson nöjer sig med att få upplysning derom, att anslaget i fråga användes till understöd åt elever, som åtnjutit undervisning dels vid Alnarp dels vid andra landtbruksskolor i riket — jag vet dock icke om detta varit fallet vid Ultuna — så är jag i tillfälle att meddela honom en sådan upplysning. Säkert är emellertid, att anslaget blifvit helt och hållet användt, men om man dermed åstadkommit någon nytta, vet jag icke. Derom borde Herr Casparsson i sin egenskap af ledamot i direktionen för Ultuna landbruksinstitut kunna upplysa mig, för så vidt någon derstädes erhållit undervisning af ifrågavarande slag. För öfrigt är anslaget så obetydligt, och då härtill kommer,

att Kongl. Maj:t ansett sig böra fortfarande begära detsamma beviljande, så torde det icke vara stort skäl att sätta sig deremot.

Herr Key: Jag skall be att få komplettera den siste talarens upplysningar till svar på Herr Casparsons fråga.

Antalet af de elever, som under förra året erhållit bidrag af statsmedel till genomgående af ifrågavarande lärokurs, var åtta, och jag tror, att dervid i allmänhet tillgått så, att dessa elever åtnjutit undervisningen vid några större egendomar med väl skötta ladugårdar och mejerier. För öfrigt förenar jag mig med den siste talaren derom, att Utskottet icke kan lemna upplysning om, hvart de personer, som genomgått kursen, tagit vägen. Att de icke strukit med på kuppen, tror jag mig dock kunna antaga. Om Herr Casparsson ville vända sig med sin fråga till representanterna från Vestergötland, tror jag emellertid, att han skulle kunna blifva bättre underrättad. Der lär man i allmänhet vara mycket nöjd med resultatet af ifrågavarande undervisning, och jag vet specielt tvenne egendomar, Kilagård och Österäng, förutom äfven några andra, hvarest kreatursskötare undervisats, hvilka efter genomgången kurs icke blott inom provinsen genast erhållit anställning, utan varit i förväg påtingade till äfven andra orter och der skött sina platser till ladugårdsegarnes stora belåtenhet.

Jag tror för öfrigt att, äfven om man vill vara aldrig så förtänksam och göra besparingar — antagligen såsom Herr Casparsson nu — uti ifver för de stora frågornas lösning, till följd af de derom väckta motionerna, så är dock denna summa så obetydlig, att den utan olägenhet kan undvaras för nyssberörda ändamål.

Herr Casparsson: Efter de mycket sakrika upplysningar, som af Stats-Utskottets ledamöter nu meddelats, skall jag afstå från min afsigt att framställa något yrkande, utan endast för min enskilda del uttrycka den önskan, att, då så gynsamma resultat i förevarande hänseende visat sig från Vestergötland, anslaget måtte vid en kommande riksdag så förökas, att jemväl öfriga landsdelar måtte komma i åtnjutande af enahanda fördelar.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan oförändrad.

Mom. e), f) och g).

Biföllos.

Punkterna 19--23.

Blefvo äfvenledes bifallna.

*Om understöd
åt mans-
personer för
genomgående
af lärokurs i
hushållsskötse-
(Forts.).*

Punkten 24.

Om anslag
för fiskeri-
näringen.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att, på det Kongl. Maj:t måtte komma i tillfälle anvisa årliga bidrag till godtgörelse åt fiskeritillsyningsmän och fiskodlingsinstruktörer vid de större och viktigare vattendragen och sjöarne å orter inom riket, för hvilka stadgar om fiskets skydd och ändamålsenliga bedrivande blifvit fastställda, på ordinarie stat bevilja och ställa till Kongl. Maj:ts förfogande 40,000 kronor samt förty höja ordinarie anslaget »fiskerinäringens understöd» från 18,600 kronor till 58,600 kronor.

I sammanhang med denna nådiga framställning hade Utskottet till behandling förehafvt två af Herr Friherre *A. Cederström* inom Andra Kammaren väckta motioner, deruti af anförda skäl föreslagits, *dels* (motion N:o 10) att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och till en kommande Riksdag inkomma med förslag till inrättandet af ett fiskeriinstitut, förenadt med vetenskaplig försöksstation, och att Riksdagen för detta ändamål måtte ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 2,000 kronor, *dels ock* (motion N:o 11) att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunnige personer låta företaga en fullständig revision af den Kongl. fiskeristadgan af den 29 Juni 1852 jemte öfriga till fiskeriet hörande förordningar; samt att Riksdagen måtte för detta ändamål till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett förslagsanslag af 2,000 kronor.

Och hade Utskottet, i anledning af hvad sålunda blifvit dels af Kongl. Maj:t och dels af bemälte motionär föreslagit, uti förevarande punkt hemställt:

- a) att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall; och
- b) att Friherre Cederströms ofvanberörda särskilda förslag icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt anteckning å utlåtandet, var reservation mot Utskottets hemställan i mom. a) inom Utskottet anmäld af Herrar *C. Ekman*, Grefve *C. Beck-Friis*, Friherre *F. von Essen*, *R. Montgomery Cederhielm*, *L. M. Nordenfelt*, *J. Widén*, *C. F. af Geijerstam* och *F. von Strokirch*, hvilka yrkat, att för beredande af tillgång för anställande af fiskeriinstruktörer anslaget till fiskerinäringens understöd måtte höjas med 11,400 kronor, eller från 18,600 kronor till 30,000 kronor.

Sedan först föredragning skett af Utskottets förslag i mom. a), yttrade

Friherre Cederström: Herr vice Talman! Jag anhåller vördsam om proposition derpå, att äfven nästföljande moment af denna

punkt må nu föredragas, så att diskussionen får röra sig om båda momenten på en gång.

*Om anslag för
fiskerinäring-
gen.
(Forts.)*

Kammaren biföll denna Frihere Cederströms anhållan, i följd hvaraf jemväl *mom. b* nu föredrogs; och lemnades derefter ordet ånyo till

Frihere Cederström, som då anförde: Då denna fråga vid föregående riksdag förekom till behandling, yttrade jag den åsigten att, om våra speciella fiskeristadgar vore uppgjorda på sådant sätt, det de för vår fiskeribefolkning vore bevisligen nyttiga, vi icke behöfde några anslag till en så kallad fiskeripolis. Om återigen dessa fiskeristadgar icke äro så beskaffade, att fiskeribefolkningen med dem kan känna sig tillfredsstäld, vore det bättre ändra dem till allmän belåtenhet, i hvilket fall detta anslag äfvenledes blefve öfverflödigt. Skulle deremot anslag af Riksdagen nu beviljas för tillsättande af bevakning af enskildes fiskevatten på så sätt, att personer, som gjort intrång i fiskerättigheterna, skulle af desse tillsyningsmän efterhållas, kunna vi väl ändå icke anse detta för ett statsändamål. Då skulle helt säkert inom kort röster äfven höjas för erhållande af en jagtpolis, och jag kan icke se, när den ene begärt handräckning för skydd i fisket, att icke också jägaren kan begära polis för att blifva befriad från tjufskyttar. Jag för min del är öfvertygad att, om befolkningen sjelf finner eller kan öfverbevisas om att dessa stadganden äro dem nyttiga, de icke skola draga i betänkande att ställa sig dem till efterrättelse och tillhålla andra att göra detsamma. Men jag skall anhålla att sedermera få visa, att nu uppgjorda specialstadgar icke äro af beskaffenhet att tillfredsställa befogade anspråk, hvaraf följa och komma att följa mångfaldiga svårigheter för fiskaren.

Första Kammaren har redan bifallit ett af åtskillige reservanter gjordt yrkande och antagit deras förslag, att anslaget till fiskerinäringens understöd måtte höjas med ett belopp af 11,400 kronor för beredande af tillgång till anställande af fiskeriinstruktörer, och jag ber med anledning häraf att få nämna några ord om min åsigt i denna sak.

För min del tror jag denna fråga blifvit för tidigt väckt. Jag har tagit mig friheten att i min motion om inrättandet af ett fiskerininstitut, förenadt med en vetenskaplig försöksstation, framhålla detta, och jag tilltror mig äfven nu kunna visa, att vetenskapen ännu icke kommit så långt i dessa frågor, att den med visshet förmår säga, huru det skall tillgå att i en gifven vattenbassin förbättra fisket. Vetenskapen har nemligen icke härmed sysselsatt sig så mycket, att de ännu hunnit blifva lösta. Jag är icke ensam om den åsigten, utan jag skall be få anföra ett utlåtande af en af våra i fiskeriväsendet skickligaste vetenskapsmän, som nu sysselsätter sig med denna fråga, nemligen Doktor Ljungman. Han har i sin preliminära berättelse till Vetenskapsakademien, angående undersökningarne om sillfisket vid Sveriges vestkust, yttrat: »För att utföra de ifrågava-

Om anslag för
fiskeriväri-
gen.
(Forts.)

rande undersökningarna i det omfång, som i Kongl. Vetenskapsakademins utlåtande af den 12 Mars 1873 finnes angifvet, fordras tvifvelsutan, såsom ock i detta uttryckligen framhålles, »fleres samverkan»; ty en enda person kan ej ens medhinna att med tillräcklig noggrannhet följa fiskets gång på de olika fiskeplatserna inom undersökningarnes område, än mindre utföra alla de nödiga hydrografiska, morfologiska, fysiologiska och biologiska undersökningar, fiskeriförsök m. m., som behöfva anställas.

Under det jag sysslat med utförandet af de ifrågavarande mig uppdragna undersökningarna, har den öfvertygelsen så småningom bemäktigat sig mig, att man, för att genom densamma ernå ett i allo fullt tillfredsställande och afgörande resultat, behöfde inrätta en fullständig station för naturvetenskapliga hafundersökningar å lämplig plats inom skärgården, som vore försedd med tillräckliga meteorologiska, hydrografiska, botaniska och zoologiska arbetskrafter samt behöflig vetenskaplig apparat för undersökningars och försöks anställande. Att en sådan anstalt dessutom kraftigt skulle kunna bidraga till och är snart sagdt oundgänglig för denna del af det naturvetenskapliga studiets befrämjande inom vårt land, är likaså klart, som att dess verksamhet både kunde och borde erhålla ett långt vidsträcktare fält att bearbeta, än de här ifrågavarande undersökningarna ensamt kunna erbjuda.“

När, mine Herrar, en vetenskapsman, som i flera år sysselsatt sig med dessa frågor, sagt sig icke kunna lösa dem utan hjälp af andra vetenskapligt bildade personer; då hemställer jag, är tiden ännu inne att tillsätta instruktörer, som för närvarande egentligen icke skulle hafva tillfälle förvärfva sig säkra kunskaper uti hit hörande ämnen annat än i konsten att producera fiskyngel, en så enkel sak, att den på en timme kan läras vid en af våra hundra fiskodlingsanstalter? Dessa frågor äro verkligen af en så invecklad och svårlöst art, att man knappast derom kan göra sig något begrepp, förr än man börjat något sysselsätta sig dermed. För deras lösning fordras ovilkorligt, att man skall känna och taga hänsyn till fiskarternas inbördes förhållande till hvarandra, ja hela vattnets djur- och växtverlds inbördes sammanhang. Se der de uppgifter, som krävas för något verkligt och gagneligt befrämjande af fisket.

En fiskeristadga kan vara mycket bra att hafva, och det är ej fråga om, att icke en vis och klok sådan är både nyttig och nödvändig, men icke är det tillräckligt, att man vid sina åtgöranden för upprättandet af specialstadgar endast och allenast utgår från den nu hyllade sparsamhetsprincipen: »fiska icke, så får du mera fisk», ty detta är i sanning en ganska bedröflig teori för våra fiskare, och eu teori, som visat och framdeles skall visa sig icke hafva varit riktigt. Ty det kan ju inträffa, att man sparar så, att fisken lägger för mycket rom och yngel, och följderna häraf blir, att hela sådden icke gifver något resultat. Jag tager mig friheten att i detta hänseende åberopa hvad en högst aktad vetenskapsman, Professoren Sundevall, yttrar om fiskynglets föda. Efter undersökningar öfver fiskeriets tillstånd i Stockholms läns skärgård säger han i sin till länets hushåll-

ningssällskap ingifna och i dess handlingar för år 1855 införda berättelse, angående orsakerna till den på 1840-talet inträffade minskningen i fisket, följande: »Men då de under de dåliga åren *qvarvarande* fullvuxna stimmen visade sig *magrare än vanligt* och ymnigare tyckes hafva gått in till kusten, hvarest då ofta gjordes god fångst med notarna, kan man äfven misstänka brist på föda ute i hafvet såsom orsak till förminskningen. Det är nemligen tydligt, att, i fall de små djur, hvaraf strömmingen hemtar sin föda, genom någon orsak skulle under vissa år betydligen förminska till antalet, liksom vi äfven anført ofta händer med insekter och dylikt, så att brist på föda uppstår för fisken, så måste i synnerhet det späda ynglet dö i mängd af svält eller åtminstone betydligen tillbakasättas i sin utveckling. Man kan till och med tänka sig en sådan minskning i smådjurens antal någon gång uppkommen deraf, att strömmingens förökelse ett år varit ovanligt stark, så att den öfverskridit den quantitet, för hvilken föda finnes i denna hafstrakt. De små crustaceerna måste då blifva högst medtagna af det stora antalet fisk, och en längre tid måste förgå, innan jemvigten hinner återställas.»

Då detta kan inträffa i en bassin sådan som Östersjön, kan det naturligtvis så mycket lättare hända i en insjö. Troligen har väl ock en stor mängd af denna Kammares ledamöter på nära håll iakttagit, hvad följden blir, om man släpper rudor i en liten dam och låter dem obehindradt föröka sig, den nemligen, att dessa blifva små och förkrympta samt duga till ingenting. Så kan och måste det gå, i fall man icke ser till, att fisken ej må sakna tillräcklig föda. På sista tiden har det genom Professoren Moebius' i Kiel direkta försök blifvit konstateradt, att i en viss vattenrymd under gifna förhållanden icke mera än ett vist quantum lif kan fostras. Det är sålunda icke nog att vi skaffa oss insigter om bästa sättet att producera fiskyngel, utan ock göra oss underrättade om medlen för dess bibehållande och tillväxt, och då dessa medel ännu icke äro kända, anser jag för min del, att vi under nuvarande förhållanden icke kunna erhålla duglige instruktörer. Visserligen har, enligt hvad den Kongl. propositionen utvisar, fiskeriintendenten förklaradt sig betänkt på inrättande af två skolor till meddelande af undervisning uti fiske och hvad dertill hörer, den ena i Norrland och den andra i mellersta Sverige, detta för danande af tillsyningsmän eller inspektörer, som han kallar dem; men jag undrar just, hvar man till dessa skolor skulle erhålla dugliga lärare, då, såsom jag tror mig hafva upplyst, knappast i Sverige finnes någon med här för erforderliga insigter. Att producera fisk är mycket lätt; att anlägga en laxodlingsanstalt likaså, och att detta kan vara både nyttigt och bra, det se vi ju af de exempel, som utvisa att i vissa floder, der laxodling idkas, äfven detta fiske, enligt fiskares utsago, ökats. Men detta är endast experiment; och de äro bra, der de lyckas. På andra ställen hafva de likväl misslyckats och icke gifvit något omkostnaderna motsvarande resultat. Jag skall taga mig friheten anförä ett sådant af ett dylikt experiment i Frankrike, der en ibland de största fiskodlingsanstalter, som kanske någorstädes blifvit anlagda, inrättats i Hüningen för en kostnad af icke mindre än 600,000

*Om avslag för
fiskerinärlin-
gen.
(Forts.)*

Om anslag för
fiskerinärin-
gen.
(Forts.)

francs. Från denna fiskodlingsanstalt utsläpptes årligen 30 millioner fiskyngel i Seine, Loire, Garonne och Rhein, men skörden deraf blef endast fångsten af några foreller och andra laxarter. Hvad kunde vara orsaken till detta dåliga resultat? Det är klart, att man icke visste, det man ej får odla fisk i obegränsadt antal; ty om yngel i allt för stor mängd utsläppes, dör det af brist på föda. Och 30 millioner yngel är dock en siffra som talar.

Sedan jag nu yttrat mig om dessa fiskeritillsyningsmän och fiskodlingsinstruktörer, ber jag att jemväl få tala något litet om den revision af nu gällande fiskeristadga, hvilken jag i min motion föreslagit Riksdagen att hos Kongl. Maj:t begära. Redan förut har i denna Kammare behandlats en motion, angående upphäfvande af bestämmelsen i 22 § fiskeristadgan, hvilken § innehåller förbud mot begagnande af större vadar samt föreskrifver minsta dimension på notmaskor, som får begagnas. Denna motion ledde emellertid icke till någon åtgärd, därför att Kongl. Maj:t redan innan den kom till afgörande *tills vidare* upphävt dessa bestämmelser, men Kongl. Maj:t har icke upphävt de bestämmelser, som i dylik riktning blifvit utfärdade rörande strömmingsfisket i Östersjön; och jag dristar mig därför söka bevisa, att det är samma förhållande med detta fiske som med sillfisket, nemligen att dess periodiska aftagande icke är beroende af utfiskning, hvilket antagande föranledt ett i fiskeristadgan särskildt på sillfisket fastställt förordnande. Jag har i min motion tagit mig friheten göra utdrag af berättelsen angående de undersökningar, som af Herr Professor Sundevall verkstälts i Stockholms läns skärgård, och efter tiden för dessa undersökningar hafva i den vägen inga sådana blifvit gjorda, som kunna jäfva hans i ämnet afgifna utlåtande eller upphäfva dettas obestriddliga rigtighet. Han säger i påmda berättelse, bland annat: »att helt andra orsaker, än blotta utfiskningen, verka till strömmingens tidtals skeende förminskning, har tydligen visat sig de senare åren.» Denna berättelse afgafs med anledning af bushållningssällskapet i länet anmodan att undersöka fisket i skärgården, och specielt strömmingsfisket, som under 1840-talet gått tillbaka i sådan grad, att det väckte allvarsamma bekymmer hos befolkningen; naturligtvis antog man då, att detta tillbakagående berodde på att vid fisket begagnades notar med allt för fina maskor och dylikt. Han reste flera år ut till skärgården på en af kronans ångbåtar; och just under det han var sysselsatt med undersökning af dessa förhållanden, började fisket förbättras. Först inkom en sorts mindre strömming; och då alla notar och all annan redskap, som var att tillgå, användes till upptagande af denna, skulle man kunna tro, att fisktillgången derigenom bort minskas; men nej! Förhållandet var här, såsom i vestra skärgården: fisktillgången aftog ej, utan fast mera ökades under alla de år, undersökningarne pågingo, i anledning hvaraf han vidare yttrar: »fångsten hindrade icke det nya fiskets uppkomst och tillväxt, hvilket torde böra antagas såsom bevis för, att den icke har kunnat vara orsaken till det förutvarande fiskets förstörande». Då man nu icke kunnat jäfva rigtighet af denna åsigt, är det ingalunda för mycket, att fiskarebefolkningen i skärgården hela östersjökusten utefter från

norr till söder erhåller noggrann revision af en stadga, som är af beskaffenhet att till så betänkelig grad kunna ingripa i deras fiske och fiskerätt. Mine Herrar! Jag tillåter mig anföra ett exempel på, huru denna stadga kan af fiskerimyndigheterna tolkas. Fjorton år efter afgifvandet af Professor Sundevalls utlåtande inkom från fiskerintendenten till Konungens Befallningshafvande ett förslag till stadgar rörande fisket i ett visst läns skärgård, deri föreslogs, att begagnandet af alla strömmingsnotar skulle förbjudas under tiden från den 1 Maj till den 15 Juni, d. v. s. den enda tid på året, under hvilken strömming med fördel kan fiskas med not. I detta förslag anbefalldes då, att notmaskorna skulle vara så stora, att dermed icke skulle kunna fångas annat än 8 à 9 tums strömming, och man föreslog dessutom, att skötarne i skärgården skulle vara försedda med minimimaskor af sådan storlek, att ej heller med dem mindre än 8 à 9 tums strömming skulle kunna tagas; man besinnade icke, att det finnes större och mindre varieteter af strömming.

Vid sådant förhållande undrar jag icke på, att fiskeribefolkningen känner sig litet kuslig till mods, ty nu gällande fiskeristadga kan verkligen gifva rätt till en sådan tolkning, att hela fiskerinäringen derigenom kan strypas. Om nyssnämnda förslag till specialstadga hade blifvit antagen, så får jag säga, att allt strömmingsfiske i den skärgården derigenom skulle omöjliggjorts och således upphört.

Vidare ber jag få hemställa, huruvida någon tror att fiskeribefolkningen rimligtvis kan vara nöjd med ett stadgande sådant som detta: »att hvar och en, som *eger fiskevatten*, endast må sjelf begagna eller åt *en enda* person öfverlåta rättigheten att begagna agnnot». Jag eger t. ex. ett stort fiskevatten och har utarrenderat detta åt flere fiskare; härvid är dock den olägenheten förknippad, att jag icke har rättighet åt desse lemna tillåtelse att begagna mer än en enda not tillsammans. Jag får upprigtigt säga, det jag ej vet, hvad man skall tänka om ett sådant stadgande.

Vidare har man exempel på att i faststald specialstadga en sådan bestämmelse förekommer som den, att man får fånga betesfiske med högst fem stycken agnmjerdar. Om jag således har ett fiskevatten af fem mils utsträckning, får jag ej begagna mer än fem agnmjerdar; men samma antal får nyttjas, om fiskevattnet ej har större vidd än t. ex. 500 alnar. Ett sådant stadgande måste vara allt annat än angenämt för fiskarena.

I en annan paragraf heter det: »hvar och en, som i brukbart skick innehar förbjuden redskap, vare förfallen till samma ansvar, som om han den begagnat». Kan man tänka sig någon mera absurd bestämmelse? Det är ungefär detsamma som att förklara, det hvar och en, som befinnes bära knif på sig, skall anses såsom mördare. Mine Herrar, detta är en ganska allvarsam sak, ty fiskaren kan ega en insjö, som han helt och hållet sjelf disponerar öfver, och der han eger rätt att begagna hvilken redskap han behagar, enligt lydelsen af nuvarande fiskeristadga. Om han då är olycklig eller lycklig nog att derjemte hafva fiske gemensamt med andra strandegare i en större sjö och han behåller sin not för att begagna den i sitt eget

Om anslag för
fiskerinäring-
gen.
(Forts.)

Om anslag för
fiskerinäring-
gen
(Forts.)

fiskevatten, så kommer tillsyningsmannen och säger att det är olagligt, konfiskerar noten och bötfäller honom. Han öppnar process och vinner den, derom är icke tu tal; men under tiden får han icke fiska, och hvem betalar honom den skada han deraf lider? Icke fiskerintendenten, icke heller Konungens Befallningshafvande — derom är jag viss — han får nog vidkännas förlusten sjelf.

På grund af hvad jag yttrat anhåller jag om bifall till Stats-Utskottets förslag i mom. a samt återremiss af mom. b i den föredragna punkten.

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet Thyselius: Det lärer väl icke falla någon in att bestrida, att ett land, så beläget som vårt, omgifvet till större delen af stora vatten och i det inre hysande inom sig många och betydande sjöar och strömdrag, kan hafva att deraf hemta stora fördelar, eller att den välsignelse, som från vattnen kan vinnas, bör vårdas på ändamålsenligaste sätt. Med den åsigt att för landets bästa i detta hänseende icke är tillräckligt sörjdt, helst hela anslaget till fiskerinäringens understödjande icke uppgår till mer än 18,600 kronor, framstälde Kongl. Maj:t till sistlidne Riksdag förslag om höjande af detta belopp. Denna framställning blef icke af Riksdagen bifallen, och huru stor omsorg än bör egnas åt vår fiskerinäring, skulle dock säkerligen icke en ny Kongl. proposition i detta ämne framkommit redan till denna Riksdag, så framt icke Riksdagen sjelf, då den afslog den Kongl. propositionen och såsom skäl dertill anförde den meddelade utredningens mindre fullständiga beskaffenhet, tillika begärt, att Kongl. Maj:t, sedan vederbörande landsting och hushållningssällskap fått tillfälle att yttra sig, huru vida de ansågo åtgärder i de af Kongl. Maj:t antydda hänseenden af behovet påkallade och om de möjligen kunde vara benägna att för ändamålet göra uppoffringar, skulle, derest till följd af sålunda inkommande yttranden anledning dertill förefunnes, till en kommande Riksdag göra förnyad framställning i ämnet. Kongl. Maj:t, som, så vidt sig göra låter, alltid går Riksdagens uttalade önskningsar till möte, har också låtit infordra de utlåtanden, som Riksdagen begärt. Landsting, hushållningssällskap och länsstyrelser hafva nästan enhälligt yttrat sig för lämpligheten deraf, att åtgärder för fiskets upphjelpande och fredande vidtagas, och flertalet bland landstingen och hushållningssällskapen hafva äfven åtagit sig tenligen betydliga utgifter för ändamålets vinnande. Hvad var då mera i sin ordning, än att Kongl. Maj:t, efter erhållande af så beskaffade svar, skulle, enligt Riksdagens egen begäran, nu återkomma med framställning i ämnet. Detta har ock skett, men framställningen har icke vunnit understöd af Stats-Utskottet, och Första Kammaren har endast på det sätt gått Kongl. Maj:ts önskan till möte, att anslaget till fiskerinäringens understöd blifvit med ett mindre belopp eller 11,400 kronor förhöjdt, dervid yttrats den åsigt, att anslagsförhöjningen skall användas endast för beredande af tillgång för anställande af fiskerinstruktörer, och utöfver hvad detta af Första Kammaren fattade be-

slut innehåller har jag nu ingen begäran att framställa; men jag ber Kammaren behjerta densamma.

Jag torde få begagna detta tillfälle för att skingra en missuppfattning, som må hända på ett och annat håll gör sig gällande. Man har uttryckt den farhågan, att meningen är att tillskapa en ny tjenstemannaklass, hvilken sedermera allt mer skulle ökas samt taga allmänna anslag i allt större anspråk. Med anledning häraf ber jag få fästa uppmärksamheten på, hvad äfven af den Kongl. propositionen framgår, nemligen att Kongl. Maj:t icke tänkt sig att de medel, hvilka Riksdagen kan bevilja, skulle på annat sätt användas, än att, sedan inom hvarje län ett uttryck blifvit gifvet åt derinom rådande tankar om bästa sättet i afseende på fiskeriets befrämjande, samt uppgift inkommit om beloppet af de anslag länet beviljade för ändamålets vinnande, Kongl. Maj:t skulle, efter noggrann pröfning, mellan de särskilda länen fördela de till regeringens förfogande ställda medlen; hvarpå det ankomme på länen att sjelfva besluta om anslagets användande på sätt lämpligast funnes. Någon ny tjenstemannaklass skulle således alldeles icke uppkomma.

Under öfverläggningen har yttrats, att det till föga skulle tjena att vidtaga åtgärder för fiskets befrämjande, emedan vetenskapen ännu icke kunnat utreda, hvilka åtgärder i detta afseende skulle vara de ändamålsenligaste, och till styrkande deraf har blifvit uppläst ett för längre tid sedan afgifvet yttrande af den person, som regeringen anställt i bohuslänska skärgården för att göra sig underrättad om bästa sättet för sillfiskets bedrivande. Hvad som säges i detta yttrande kan ej bestridas, och jag är i tillfälle meddela, att samme person i dessa dagar till mig aflemnat ett yttrande af enahanda innehåll, och samma förhållande bekräftas af framstående vetenskapsmän i andra länder. Jag ber dock få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att omförmälda yttrande afser endast hafsfisket, men icke fisket i sjöar och vattendrag. Om, hvad det förra fisket angår, så okända som lagarna ännu äro för fiskens vandringar i verldshafven, och så outtömliga förråden äro, mindre betyder huru fisket utöfvas, så är förhållandet ett motsatt i afseende på det senare fisket, och icke är det att förutse, att hvilka stadganden för dess fredande än må varda förordnade, fiskarnes antal kan blifva så stort, att de icke få tillräckligt utrymme i våra sjöar, utan skola der med hvarandra komma att trängas eller behöfva, för att uppehålla lifvet, föra ett utrottningskrig inbördes.

Jag slutar med den fortsatta hemställan, att Andra Kammaren ville, i likhet med Första Kammaren, antaga den reservation, som finnes bifogad den föredragna punkten af utlåtandet.

Herr J. Fr. Carlsson: Då jag vid sistlidne riksdag yrkade afslag å den då gjorda framställningen om ett anslag af 20,000 kronor för det ifrågavarande ändamålet, gjorde jag detta, emedan jag befarade, att genom tillsättande af särskilda polismän för tillsynen öfver fiskeristadgans efterlefnad skulle tillskapas en ny tjenstemannaklass. I denna min mening är jag ännu mera styrkt, då för samma ändamål nu

*Om anslag för
fiskerinäring-
gen.
(Forts.)*

*Om anslag
för fiskeri-
näringsen.
(Forts.)*

begäras 40,000 kronor; och min öfvertygelse är, att, om vi bevilja denna summa såsom ersättning för fiskeritillsyningsmän, beloppet snart nog skall fördubblas. Såsom skäl för den sålunda gjorda framställningen har man anført, att kronobetjeningen är allt för fåtalig att kunna tillräckligt beifra öfverträdelse mot fiskeristadgan. Jag kan naturligtvis icke förutsäga, huru många förseelser härutinnan kunna blifva att beifra; men ser jag på den brottmålsstatistik, som justitie-ministern i sin embetsberättelse lemnat, så erfar jag, att de för öfverträdelse mot fiskeristadgan under den tid statistiken omfattar sakfaldes antal uppgått till 163, hvilken siffra, jemförd med antalet brott mot jagtstadgan, icke öfverstiger detta sistnämnda antal. Jag anser därför, att kronobetjeningen lika väl kan beifra förseelser mot fiskeristadgan som öfverträdelse mot öfriga stadgar.

• Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Sparre: Jag betviflar icke, att den ärade representant från Stockholms län, som först hade ordet, i många delar har rätt. Vetenskapen har ännu icke hunnit dit den torde kunna komma i fråga om fiskerinäringsen. Jag betviflar likaledes icke, att i åtskilliga utfärdade kungörelser och stadganden misstag äro begångna. Men — mine Herrar — skola vi vänta med att göra något för fiskerinäringsen, till dess vetenskapen är så utvecklad, att den icke längre kan begå några misstag — då få vi vänta allt för länge, ty som bekant ligger vetenskapens idé just i ständig forskning för upptäckandet af nya sanningar.

Frågan är egentligen nu den, huruvida fiskerinäringsen i vårt land är af den vikt, att staten bör bekymra sig derom, eller om det går an att hädanefter som hittills öfverlåta denna näring åt förstörelsen. Det måste erkännas, att man hittills gjort sitt bästa här i landet att förstöra fisket. Hvad jordbruket beträffar, vet och erkänner hvar och en, att jorden, för att bibehålla näringskraft, måste underhållas med näringsämnen. I fråga om de djurslag, menniskan använder till sin nytta, måste vi äfven fästa afseende på nödvändigheten af omvårdnad, i fall de skola bibehållas. Men i fråga om fisket har all omtanke och försigtighet lemnats å sido. Man har bemödat sig om ökad fångst, utan att tänka på framtiden, utan att ens söka bevara produktionsförmågan under vår egen lifstid.

Det är under sådana förhållanden särdeles glädjande, att regeringen de senare åren egnat frågan om fiskerinäringsen all den uppmärksamhet, den onekligen förtjenar. Att det i början måste experimenteras, och att ett experiment kan lyckas, ett annat misslyckas, ligger i sakens natur. För min del betviflar jag, att, om representanten från Stockholms län lyckas genomdrifva sin motion, han jemväl skall lyckas att vid det nya fiskeriminstitutet meddela eleverne all den erfarenhet, som erfordras, ty — såsom redan ganska riktigt blifvit framhållet — Sverige har så stor utsträckning, och förhållandena inom olika orter äro så vexlande, att man omöjligen af det ena kan döma till det andra. Om vi således nu inskränka oss till att i öfverensstämmelse med reservanternes förslag, som redan blifvit af Första

Kammaren omfattadt, bevilja ett belopp för fiskeriinstruktörer, så kan jag icke se annat, än att detta skulle stå i full öfverensstämmelse med motionärens önskuingar. Kanske får man derigenom frågan litet längre än motionärens förslag skulle kunna bringa den, ty med det institut på 2,000 kronor, han föreslagit, lärer man ej komma långt. Det är alldeles klart, att om vetenskapen i det afseendet inom vårt land skall göra några framsleg, så måste det ske på grund af de undersökningar, som i olika orter verkställas af just dessa biträden eller instruktörer. Först derigenom kan en fast och säker utgångspunkt vinnas, efter hvilken den vidare utvecklingen kan fortskrida.

Jag kan icke underlåta att säga, att då Riksdagen i sitt beslut i denna fråga förra gången antydde, att det var af den anledning, att hushållningssällskapen och landstingen ingenting anslagit för ändamålet, som Riksdagen afslog Kongl. Maj:ts proposition, så skulle det nu, sedan 20 landsting samt 24 hushållningssällskap tillstyrkt åtgärder i samma riktning och beviljat anslag, vara ett verkligt narri, om Riksdagen svarade, att ehuru, till följd af hvad som vid behandlingen af denna anslagsfråga ett föregående år passerat inom Riksdagen, landstingen och hushållningssällskapen beviljat åskade bidrag, så vägrar i alla fall Riksdagen alla medel för ändamålet. Säkert är, att den stora tanken, för hvilken ju motionären sjelf är djupt intresserad, ingenting vinner på ett sådant behandlingssätt. Våra många insjöar, strömmar och kusthaf innehålla så väsentliga bidrag till befolkningens näring, att det i sanning vore synd, om Riksdagen skulle förbise fiskerinäringen.

Om vi se till, huru i vårt grannland Norge denna näring behandlas, så finna vi, att man der med stor ifver arbetar för dess utveckling. En komité har varit nedsatt och afgifvit ett förslag i ämnet till det nu församlade Stortinget.

Jag för min del vill, enligt hvad jag redan nämnt, lika litet som den värde motionären bestrida, att ändringar i fiskeristadgan äro lämpliga, till och med nödvändiga. Men det är just för att förekomma dylika misstag, som vetenskapen måste sättas i tillfälle att förvärfva sig erfarenhet om hvad som på olika orter kan vara nyttigt och ändamålsenligt. Fiskeristadgans § 22 bestämmer också, att Konungens Befallningshafvande, sedan delegarne i fiskevattnet blifvit hörde, bör för hvarje ort bestämma hvad som till fiskets bevarande och upphjelpande kan tjena. Just för att kunna bestämma detta, för att få ledning af på samma gång vetenskapen och erfarenheten om de åtgärder, som i detta hänseende böra vidtagas, är lämpligt dels att i orterna finnas personer, som åt fiskevattensegarne kunna meddela nödiga upplysningar, dels äfven en central auktoritet i hufvudstaden, som åt sig har anförtrodd uppsigten öfver fiskerinäringen i dess helhet. Med ett ord: jag vill på det lifligaste motsätta mig den åsigten, att staten ingenting bör göra för denna näring, derföre att vetenskapen icke ännu blifvit fullt enig om hvilka åtgärder som böra vidtagas för näringens upphjelpande och förkofran i de olika orterna. Någon säker kändedom i detta hänseende kan ju omöjligen vinnas utan undersökningar på platsen. Men det är just detta, som fiskeriinstruktörerne

*Om anslag
för fiskeri-
näringen.
(Forts.)*

Om anslag
för fiskeri-
näringsen.
(Forts.)

skulle göra. Vi hafva icke — jag upprepar det än en gång — rättighet att, såsom hittills, ohejdadt plundra våra fiskevatten, utan att tänka på att åt oss sjelfve och våra efterkommande återgifva hvad vi plundrat dem på. För att i sist nämnda hänseende kunna vidtaga lämpliga åtgärder, måste instruktörer anställas; fiskerintendenten i Stockholm eller ett fiskeriinstitut — det må vara förlagdt hvar som helst — kan icke utan kommunikation med vetenskapsmännen eller insigtsfulla personer i orterna komma till insigt om hvad som för näringsens fromma i de särskilda orterna lämpligen bör åtgöras. Fiskerintendenten har till och med sagt, att två särskilda institut behöfdes, ett för den norra och ett för den södra delen af landet. Man invänder: detta är blott ett experiment. Men vill man dröja med alla anslag, till dess vetenskapen blifvit fullt ense om hvad som bör göras, så blir denna väntan säkerligen ganska lång. Motionären har för öfrigt ju sjelf medgifvit, att åtskilliga bland de redan gjorda experimenten lyckats och — jag tillägger det — lyckats öfver förväntan. De åtgärder, som i detta hänseende blifvit vidtagna i några af de norrländska elfvarne samt i åtskilliga vattendrag, som genomlöpa Halland, genom anläggande af fiskodlingsanstalter, hafva lemnat verkliga förvånande resultat. Tillgången på fisk har vuxit i betydlig grad, särskildt laxen i de norrländska strömmarna och Hallands vattendrag; den fisk, som der fångats, har varit så jemnstor, att man tydligen kunnat se, att den varit född vid fiskodlingsanstalterna, enär den varit af en ålder som passar in med tiden för dessas tillkomst. Sådant är resultatet af de i dessa län inrättade fiskodlingsanstalter. Vid sådant förhållande böra vi väl icke sluta ögonen till för allt hvad experiment heter, endast derföre att dessa möjligen på ett eller annat håll misslyckats. Men när fråga är att framgå på en hittills oförsökt bana, är lämpligast, att staten gör någon uppoffring för att underhjelpa vetenskapens upptäckter; endast på den vägen kan vetenskapen gå framåt och gå framåt tillräckligt hastigt och säkert.

Den ärade talarens förslag om revision af fiskeristadgan har jag alldeles ingenting emot. Men skall denna revision ske med framgång, så måste det finnas personer att rådfråga, hvilka ega tillräcklig kännedom om de särskilda orterna för att kunna bedöma, i hvilka delar denna stadga bör ändras.

Jag ber Kammaren icke å nyo afslå denna Kongl. Maj:ts nu för andra gången gjorda framställning. Första Kammaren har, som bekant, så till vida biträdt Kongl. Maj:ts förslag, att den förhöjt anslaget till fiskerinäringsen med 11,400 kronor. Denna förhöjning synes mig verkligen så måttlig, att den utan allt äfventyr torde kunna, äfven af denna Kammare, beviljas. Den farhåga, som här uttalats för de af Kongl. Maj:t föreslagna tillsyningsmännen och den polisuppsigt öfver näringsen de skulle komma att utöfva, är ju i ty fall aldeles obefogad. Min öfvertygelse är ock, att, då fiskevattensegarne en gång sjelfve lärt sig inse nyttan af att i sina vatten odla fisk och vinsten af denna odling i ekonomiskt hänseende, de sjelfve ock skola utöfva den tillsyn, fiskeritillsyningsmännen annars skulle ålegat. Erfarenheten från det län, der jag bor, har gifvit vid handen, att så

antagligen öfverallt skulle blifva förhållandet. I Elfsborgs län fans en insjö, hvars strandegare, efter hvad jag hade anledning förmoda, voro intresserade för fiskets förkofran. Jag sammankallade dem för att höras och yttra sig i saken; fiskeriintendenten kom tillstädes, och man öfverenskom om för ändamålet lämpliga åtgärders vidtagande. Beslutet har ock under hans ledning blifvit satt i verket. Men en enda person — han må vara huru skicklig som helst i sitt fack och huru lämplig som helst att deri meddela undervisning — kan omöjligt, äfven med en annan såsom assistent, lemna nu ifrågavarande handledning för hela riket. Nyss nämnda strandegare fingo derföre ock, om jag minnes rätt, vänta ett helt år på det begärda biträdet. En tillökning i anslaget är således, enligt min tanke, högst behöflig. Af detta skäl, och då hela förhöjningen, enligt af Medkammaren fattadt beslut i frågan, endast skulle utgöra 11,400 kronor, hemställer jag för min del, att Kammaren ville biträda Första Kammarens beslut.

*Om anslag
för fiskeri-
näringen.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Jag vill icke neka, att ett bättre ordnande af fiskeriförhållandena kan vara både önskvärdt och behöfligt — men jag tror, att detta bättre förhållande bör ordnas af de stora kommunerna, länen och landstingen, och icke af staten i vidsträcktare mån än staten redan gjort. Att dessa stora kommuner hafva tillräckliga medel att tillgå för de uppoffringar, som för denna sak kunna komma i fråga, är desto mera påtagligt, som enligt de räkenskaper som hittills äro kända, det vill säga, de för år 1875, bränvinsmedlen lemna *landstingen* en inkomst af 373,836 kronor och *hushållningssällskapen* 554,484 kronor. Att staten icke bör allt för mycket befatta sig med den storartade apparat, som fiskeriintendentens i statsrådsprotokollet intagna förslag afser, anser jag vara uppenbart. Fiskeriintendenten föreslår, att desse tillsyningsmän, som han ansett vara behöfliga, skulle hafva en bildning, motsvarande rättares eller skogvaktares. Nu veta vi ju, att en duglig rättare får genomgå en landtbruksskola, och en skogvaktare, om han skall anses duglig, en skogsskola. Detta medför ganska betydliga kostnader, och dessutom skola de hafva särskild kännedom om fisket och dess utöfning. Är det vid sådant förhållande troligt, att, såsom fiskeriintendenten antagit för regel, sådana tillsyningsmän skola kunna erhållas mot en så ringa aflöning som 600 kronor? Jag tror det ej; men om också så vore, komme likväl, då enligt fiskeriintendentens förslag, tillsyningsmännens antal skulle blifva icke mindre än 224, den totala kostnaden för dessa, efter 600 kronors aflöning, att uppgå till den aktningvärda summan af 134,400 kronor. Detta endast för tillsyningsmän. Härtill kommer fiskeriingenjörer, inspektörer och öfvertillsyningsmän. På kostnader för desse senare hafva vi äfven uppgift, enär och annan sådan tjänsteman figurerar i fiskeriintendentens förslag med en kalkylerad aflöning af mellan ett och två tusen kronor. På sådant sätt skulle, enligt mitt omdöme, den storartade apparat, som fiskeriintendenten tänkt sig, blifva staten förfärligt dyr, helst som desse tjänstemän säkerligen icke skola hafva varit anställda särdeles lång tid, förr än fråga uppstår om pensioner

Om anslag för
fiskerivärn-
gen.
(Forts.)

åt dem — något som svårigen torde kunna dem förnekas mindre än andra.

Jag har så mycket mera anledning till farhåga för insläende på denna väg, som, då Kongl. Maj:t vid förra riksdagen ansåg 20,000 kronor vara för ändamålet tillräckligt, summan nu endast på ett år sprungit upp till dubbelt, och jag föreställer mig, att i en framtid ännu mera kommer att begäras. Att dessutom desse tjänstemän, som fiskerintendenten föreslagit, icke skola förslå, kan man finna deraf t. ex., att han föreslagit allenast *en* tillsyningsman för hela Ångermanelfven. Denna elf är 14 mil lång, och huru är det möjligt för en enda tillsyningsman att egna behörig uppsigt öfver en sträcka af 14 mil? Det kan omöjligt gå för sig i längden, utan resultatet blir att flere måste tillsättas.

På grund af hvad jag nu yttrat yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Billström: Jag skall icke länge taga Kammarens tid i anspråk, utan lofvar att för denna gång fatta mig ganska kort. Hvad mom. *a* beträffar, har jag blifvit i alla delar förekommen af Friherre Cederström, med hvilken jag således anhåller att få instämma.

I mom. *b* deremot skulle jag hafva önskat, att Utskottet något starkare betonat nödvändigheten af, att en revision af fiskeristadgan kunde ske. Detta är enligt min tanke så mycket nödvändigare, som vi hafva i friskt minne förhållandet med sillvadarne i Bohus län den sista tiden. Hade ej ett påbud kommit från regeringen, innefattande tillåtelse att begagna de vadar som voro tillgängliga (hvilka ingalunda äro i enlighet med fiskeristadgans föreskrifter) skulle det ymniga fisket ej kunnat bedrivas. Om en sådan revision af stadgan kommer till stånd, är det min tanke, att hela denna stora apparat af tjänstemän skall blifva öfverflödig, ty om vi få en fiskeristadga, som kan efterleivas, behöfva vi icke så många fiskaler.

Jag yrkar därför bifall till momentet *a* och instämmer, hvad momentet *b* beträffar, med Friherre Cederström i yrkandet, att det-samma måtte till Stats-Utskottet återremitteras.

Herr *Lind* instämde med Herr Billström.

Herr Lyth: På samma gång jag ber att i hufvudsak få instämma i Grefve Sparres nyss afgifna yttrande, skall jag bedja att med några ord få bemöta de anmärkningar Friherre Cederström gjort med afseende å den Kongl. propositionen om vidtagande af åtgärder för vårt fiskes befrämjande och vård.

Hvad först beträffar Friherre Cederströms yttrande, att frågan nu vore för tidigt väckt, har Grefve Sparre redan vederlagt denna anmärkning; jag skulle för min del vilja påstå, att denna fråga snarare blifvit för sent än för tidigt väckt, ty det kan tryggt sägas, att vårt insjöfiske dör ut till följd af vanvård. Om således icke nu tiden skulle vara inne att göra något till befrämjande af i synnerhet våra insjö- och fjellsjöfisker, kommer den säkerligen aldrig.

Att Friherre Cederströms teori, att ju mera man fiskar, ju mera

skall fisken tillväxa, icke håller streck, synes mig vara så tydligt, att jag tror att den knappt förtjenar svar.

Svaret ligger för öfrigt nära till hands, ty om denna teori vore riktig, skulle ju fisken i de sjöar, der man aldrig fiskar, helt och hållet dö ut, till följd deraf att den får fritt tillväxa, men vi veta ju, att sjöarne i fjelltrakterna, der man aldrig fiskar, vanligen äro mycket fiskrika.

Jag kan försäkra Kammarrens ledamöter, att i min hemort, der fordom funnos mycket rika fjellfisken, är fisket nu i det närmaste förstördt, och orsaken dertill är, att man dels fiskat under lektiden och dels dervid begagnat otjenlig redskap som förstört ynglet, derigenom att det vid fisket följt med. Jag tror således, att Friherre Cederström i den delen har fullkomligt orätt.

Han nämnde äfven, att samma regel äfven skulle gälla för Östersjön och särskildt för strömmingsfisket derstädes.

Jag har en motsatt erfarenhet i detta hänseende. Jag kan försäkra Kammarren, att, då jag för 20 à 30 år sedan flyttade till den ort, jag nu bebor, var strömmingsfisket der ganska rikt, och fisken gick ymnigt till i vikar och på grund. Fisket var dock mycket sporadiskt; strömmingen gick till det ena året, men uteblef alldeles det andra, orsaken dertill var den, att man, då fisken gick rikt till, fiskade med not och vad.

Fiskarena hafva dock nu sjelfva fått ögonen öppna för det skadliga i detta fiske, hvarföre de numera icke endast uteslutande fiska med skötar och garn, utan äfven, då fisken under lektiden går till på grunden, afhålla sig af egen drift att fånga den.

Då vi för 20 år sedan införskrifvo årligen 20 à 30 laster strömming från Norge till Gotland, kunna vi numera i stället exportera icke obetydligt, och detta tillskrifver jag hufvudsakligast det bättre fiskesättet. Jag ber att få nämna detta som ett konstateradt faktum.

Friherre Cederström klagade vidare öfver några besynnerliga stadganden, som blifvit bestämda till efterlefnad inom Upsala län, om jag hörde rätt, men detta tror jag icke höra hit, ty det rör icke det, hvarom frågan nu gäller.

Jag tror, att man först och främst bör skaffa en allmän lag, som meddelar föreskrifter för fisket i allmänhet inom vårt land, på samma sätt som i Tyskland, der det finnes en sådan lag, som gäller för alla fiskslag och alla fiskevatten. Dessutom bör det finnas särskilda föreskrifter för hvarje ort och hvarje fiskslag. Har ett stadgande blifvit illa uppsatt, kan man ju få det ändradt. Det ligger ju i befolkningens eget skön att gå in till Konungens Befallningshafvande och begära ändring, om förhållandet är sådant som Friherre Cederström nämnt, hvarpå jag visst icke tviflar.

Han nämnde vidare, att Professor Sundevall kommit till samma åsigt som han, nemligen att fiskets urartande icke berodde på något origtigt fiskesätt. Det är visst möjligt, att nämnde professor tydde sakerna så på den tiden, men jag har mig bekant, att han i egenkap af ledamot i Vetenskapsakademien under en lång följd af år förfäktat en motsatt åsigt och ansett att vi borde stifta allvarliga la-

Om anslag för fiskerinärmen.
(Forts.)

Om anslag för
fiskeritjänst-
gen.
(Forts.)

gar för fiskets ändamålsenliga bedrivande. Men på samma gång jag sålunda hyser en emot hans åsigt i denna del stridande mening, ber jag att på det varmaste få instämma i hans motion om en omredigering af fiskeristadgan, ty jag medgifver, att densamma är i vissa delar olämplig, och detta är icke att undra på, då den ju är antagen redan år 1852, då vi icke ännu hade några fiskeritjänstemän och, såsom jag tror, på förslag af Kommerskollegium, hos hvars ledamöter man icke gerna kan antaga, att det funnits någon djupare insigt om huru sjelfva fisket bör bedrivas. I detta afseende instämmer jag således fullkomligt med Friherre Cederström och är helt och hållet med om, att hans motion i den delen återremitteras.

Med afseende på sjelfva hufvudsaken åter ber jag att för Kammararen förklara, att jag i år har samma åsigt som förlidet år i fråga om behovet och ändamålsenligheten deraf, att någonting göres från statens sida för våra fiskeriers vård, skydd och befrämjande. Detsamma synes ju äfven deraf, att nästan alla landsting och alla hushållningssällskap önskat någon åtgärd från statens sida och ansett densamma behöflig. Vi kunna jemväl af våra grannländer lära, att man der ansett nödvändigt, att staten tager någon vård om fiskerierna. I Norge äro från regeringens sida framlagda åtskilliga förslag till lagar rörande fisket, hvilka lagar visserligen i många fall kunna kallas frisinnade, men dock äro ganska allvarsamma och af den beskaffenhet att de lemna nödigt skydd åt fisket.

Jag öfvergår nu till frågan om dessa tillsyningsmän, med hvilka den värde ledamoten af Stats-Utskottet, som sist hade ordet, mycket sysselsatte sig. Han tyckte icke mycket om dem, men jag anser, att sådana kunna blifva af gagn och nytta, om »apparaten», såsom han benämnde dem, blir på ett sparsamt och förståndigt sätt ordnad och till sådana tillsyningsmän utses praktiska män. Jag vill meddela, att i min hemort har jag flera gånger fått uppdrag af fiskarena att skriva ordningsstadgar för deras fiskelägen, innefattande bestämmelser om fiskets ordnande. Fiskarena hafva sjelfva beslutat antagande af dessa stadgar och, sedan dessa blifvit af Konungens Befallningshafvande stadfästa, har mera ordning och skick iakttagits vid fiskets bedrivande än hvad som varit fallet på andra ställen, der dylika stadgar icke funnits. Om man skall stifta lagar för fisket och vill hafva dessa lagar efterlefda, så tror jag, att det icke skadar att hafva tillsyningsmän, hvilka öfvervaka lagarnes efterlefnad, men jag tror dock, att icke många sådana komma att behövas. Nu åligger handhafvandet af denna tillsyn kronolänsmännen, som icke synts hafva varit dertill lämplige, och denna omständighet tror jag är en verksam orsak dertill, att den fiskeriidkande befolkningen är rädd för fiskeritillsyningsmän emedan de tro, att dessa skola såsom kronolänsmännen komma att utöfva tillsyn på ett sätt, som icke är lämpligt. Emellertid inser jag, att det är icke mycket att hoppas i fråga om tillsyningsmännen vid denna riksdag, och jag skall därför ej längre sysselsätta mig med dem. Deremot vill jag framhålla, att en personal af fiskodlingsinstruktörer, enligt min åsigt, bör kunna blifva af stort gagn för fisket. Herr Grefve Sparre har i detta hänseende riktigt

anmärkt, att fisket utödes, om icke några personer finnas, som kunna gifva undervisning icke allenast om fiskodling, utan äfven om huru fisket skall bedrivas för att vara ändamålsenligt, så att man icke onyttigt förlösar de rika skatter, som Gud nedlagt i hafvets sköte. Om desse fiskodlingsinstruktörer skola kunna vara till gagn och nytta för ändamålet, så måste de förstå sig på och kunna meddela undervisning icke blott i fiskodling utan äfven i fiskets skötande på bästa sätt.

Ehuru mycket kunde vara att tillägga i denna sak, vill jag dock icke vara långträdig, utan ber blott att till slut få lägga Kammaren på hjertat att med en summa, så obetydlig, som den ifrågavarande, tänka på att gagna en sträfsam befolkning, som arbetar med en binäring till jordbruket, hvilken egentligen borde vara den viktigaste af alla binärningar i vårt land, helst desse fiskare icke torde vara representerade i denna Kammare. Emellertid ber jag att på samma gång få tacka Riksdagen och särskildt denna Kammare för det understöd till upphjelpande af deras små fiske- och båthamnar, som Riksdagen gifvit, ett understöd, som burit de bästa frukter. Jag ber alltså Kammaren att nu i detta fall jemväl tänka på dessa fattiga fiskare samt fördenskuil bifalla den reservation, som redan blifvit af Första Kammaren godkänd.

Herr Hjelm: Jag anser, att de skäl, på grund af hvilka jag vid sista riksdagen yrkade afslag å de då af Kongl. Maj:t äskade 20,000 kronor till fiskerinäringens understöd, stå qvar oförändrade, och således yrkar jag äfven nu afslag å Kongl. Maj:ts proposition i ämnet till denna Riksdag samt bifall till Utskottets förslag. För min del är jag viss derom, att vetenskapen i afseende på denna näring icke kommit till den utveckling och stadga, att ändamålsenliga instruktioner kunna gifvas åt de män, som skulle erhålla uppdrag att ordna och öfvervaka fisket och fiskodlingsanstalterna.

Herr Greffe Sparre betonade särskildt laxodlingsanstalterna i de norrländska elfvarne och deras stora nytta. Jag vill visst icke förneka den senare. Men kostnaderna för dessa anstalters anläggning och vidmakthållande äro så jämförelsevis ringa, att länen och kommunerna kunna båda åstadkomma och underhålla dem utan statens mellankomst. Åtminstone har detta hittills varit förhållandet med laxodlingsanstalterna i de norrländska elfvarne, med undantag af en i Ångermanelfven, hvilken anstalt åtnjuter understöd af staten. Och äfven om detta senare icke varit händelsen, är jag förvissad om att denna anstalt det oaktadt kommit till stånd.

Ehuru frågan om fiskerifiskaler nu kan anses vara en öfvervunnen ståndpunkt tillåter jag mig med afseende på Herr Statsrådets och Chefens för Civildepartementet yttrande att det icke vore fråga om att bilda en ny tjenstemannakorps, anföra följande: Må så vara att detta för närvarande icke är meningen. Men hvem svarar för att icke i en framtid en sådan kommer att uppstå, i fall vi nu beviljade det anslag, som är begärdt. För min del vill jag icke lemna min röst dertill, åtminstone

*Om anslag för
fiskerinäring-
gen.
(Forts.)*

*Om anslag
för fiskeri-
näringen.*
(Forts.)

icke så länge som man icke kan visa, att det kommer att medföra motsvarande ekonomiskt gagn.

Den talare på skånebänken, som uppträdde i denna fråga, framhöll att, enligt förslaget, endast en tillsyningsman skulle behövas vid Ångermanelfven, som skulle vara 14 mil lång, såsom han uppgaf. Jag förmodar att detta var en missägning af honom; ty denna elf har närmare 40 mils längd. Skulle emellertid en person behövas för hvarje sträcka af den längd, som han vidare angaf, nemligen 1 mil, behöfdes vid samtliga de större elfvarne i landet minst 400 tillsyningsmän, då oberäknadt dem, som möjligen komme att få tillsyn öfver fiskerierna vid våra kuster, insjöar och mindre vattendrag eller åar. Må vi derföre lemna denna fråga, såsom för tidigt väckt, åt framtiden. Beträffande det förslag, hvarmed reservanterne framkommit, anser jag att äfven hvad som deri begäres kan tills vidare anstå, och yrkar jag fördenskull bifall till Utskottets förslag i momentet a, hvaremot jag i fråga om momentet b förenar mig med motionären uti hans yrkande om detsammans återremitterande till Utskottet.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Hvad Första Kammaren i öfverensstämmelse med reservanternes mening beslutit, är att för beredande af tillgång för anställande af fiskeriuinstruktörer anslaget till fiskerinäringens understöd skulle höjas med 11,400 kronor, eller från 18,600 kronor till 30,000 kronor. Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet har icke hemställt och Herr Grefve Sparre har icke yrkat annat, än att denna Kammare måtte biträda hvad Första Kammaren sålunda beslutit. Så vidt jag kan finna, är det således numera icke fråga om anordnande af sådane tillsyningsmän, som oförmålas uti Kongl. Maj:ts proposition, hvadan det också är förspild möda att vidare orda om dessa tillsyningsmäns lämplighet eller olämplighet. Deremot har Utskottet uti sitt betänkande erkänt, "att spridande af kunskap i till fiskodling hörande ämnen samt om sättet för fiskets rätta bedrifvande måste verka gagneligt och vore eftersträfvansvärdt". Ja, Utskottet förklarar denna sats till och med vara af beskaffenhet att icke kunna bestridas. Såvidt jag kan finna, måste deraf följa, att denna Kammare, om den vill lyssna till hvad Utskottet yttrat, äfven höjer ifrågavarande anslag från dess nuvarande belopp, 18,600 kronor, till 30,000 kronor. Att fiskerinäringens befrämjande är ett erkänt statsändamål och ett viktigt sådant, visar sig deraf att å riksstaten finnes uppfördt ett anslag till denna närings understödjande, och äfven nu uttalar Utskottet den åsigt, "att den för en betydande del af riket särdeles viktiga fiskerinäringens upprätthållande och förkofran är väl förtjent af uppmärksamhet". Nu ställer sig frågan för mig sålunda: är det till fiskerinäringens understöd förut beviljade anslag tillräckligt eller icke? Denna fråga kan jag icke besvara annorlunda än nekande: Ty, såvidt jag erinrar mig, åtgår större delen af detta anslag till aflönande af fiskerientendenten och de tvenne honom underordnade tjenstemännen samt till bestridande af deras rese-

kostnader. Föga eller intet återstår således till Kongl. Maj:ts disposition att i särskilda fall användas till fiskerinäringens upphjelpande.

Kastar jag en blick på det för nästkommande år af Utskottet uppgjorda förslag till riksstat, i hvad den angår sjetten hufvudtiteln, och för jemförelsens skull ser efter, huru de andra näringarne blifvit tillgodosedda, så visar sig under rubriken reservationsanslag för jordbruket, handeln och näringarne, att till undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanärningar anvisats ett belopp af 172,900 kronor, till landtbruksingenjörer och deras biträden ett belopp af 47,850 kronor, till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanärningar ett belopp af 44,950 kronor, till läsveterinärer ett belopp af 48,500 kronor och till hästafvelns förbättrande ett belopp af 93,550 kronor. Hvarföre, må man väl fråga, har då fiskerinäringen, hvars befrämjande ju erkännes vara ett statsändamål, blifvit så litet tillgodosedd? Skulle man icke kunna antaga att, om den ifrågasatta förhöjningen uti anslaget beviljades, regeringens klokhed vore tillräckligt stor att, utan någon föregående revision af fiskerilagstiftningen, använda medlen till fiskerinäringens bästa? För min del är jag öfvertygad derom och yrkar för den skull bifall till reservanternes förslag.

Herr Hörnfeldt: Till en början ber jag att få instämma med den nästföregående talaren derutinnan, att då icke af någon talare framstälts yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition om anslag i och för aflönande af fiskeritillsyningsmän, det är förespild möda att nu yttra sig för eller mot anställandet af dylika tjänstemän; åtminstone är det temligen öfverflödigt. Återstår således att söka för sig göra klart, huruvida ens det belopp af 11,400 kronor, som reservanterne velat anslå till aflönande af fiskeriinstruktörer, kan anses vara af behofvet påkalladt eller icke. För min del är jag väl villig att erkänna, det anställandet af dylika tjänstemän kunde lända vår fiskerinäring till gagn och fromma; men på samma gång får jag tillstå att min tro är den, att staten mest och bäst gagnar denna näring, om den så litet som möjligt inblandar sig uti dess handhavande, ty det skulle lätt kunna hända att verkan af en dylik inblandning från statens sida blefve den, att fiskedelegarnes intresse för sin näring derigenom snarare dödades, än den lifvades. Jag föreställer mig dessutom, att vederbörande landsting och hushållningssällskap, och framför allt delegarne sjelfva borde kunna för fiskets upphjelpande hysa så pass lifligt intresse, att statens mellankomst blefve öfverflödig; och säkert är, att der ett dylikt intresse gjort sig gällande, der har icke heller saknats bidrag till aflönande af instruktörer. För att bevisa detta mitt påstående ber jag att få åberopa de särskilda yttrandena af representanterne på gotlands- och på venersborgsbänken. Den senare yttrade nemligen, att fisket i de norrländska elfvarne på senare åren betydligt tilltagit, och Herr Lyth omtalade, hurusom, då man förut måst importera sill från Norge till Gotland, gotlänningen numera sjelf ser sig i stånd att exportera sill. Hvad bevisar väl detta, om icke att fiskerinäringen, der ett vaket intresse för densamma förefinnes,

*Om anslag
för fiskerivä-
närningen.
(Forts.)*

*Om anslag
för fiskeri-
näringsen.
(Forts.)*

är i stånd att hjälpa sig sjelf, utan att staten behöfver träda emellan. Och då man medger att fiskets afkastning på senare tider ökats såväl i de norrländska elfvarne som i fiskevattnen kring Gotland, kan det väl då anses vara nödigt att vidtaga särskilda åtgärder för fiskets upphjelpande?

Herr Grefve Sparre yttrade vidare, att det skulle se ut som ett narrverk, om Riksdagen nu afsloge det af Kongl. Maj:t äskade anslaget, då ju Riksdagen sjelf under de två föregående åren aflåtit särskilda skrivelser med begäran om utredning af de åtgärder som för fiskets upphjelpande kunde anses lämpliga. Det kan visserligen vara möjligt, att detta i Grefve Sparres ögon kan synas som ett narrverk, men för min del kan jag icke finna det vara så alldeles gifvet, att Riksdagen af en skrivelse med begäran om utredning i ett ämne nödvändigt skall anse sig ovilkorligt förbunden att äfven bevilja hvilket anslag som helst, Kongl. Maj:t på grund af den skedda utredningen kan finna skäligt äska. En sak är att begära en utredning, en annan att bevilja anslag. Om anslaget icke anses behöfligt, bör det äfven af Riksdagen afslås.

Jag vill nu icke längre upptaga Kammarens tid; dock ber jag att, innan jag slutar, få, med anledning af Friherre Cederströms yrkande om återremiss af momentet b, nämna att, ehuru jag på det lifigaste sympatiserar med motionären i hans önskan om en revision af vår fiskerilagstiftning, jag likväl anser ett återremitterande till Stats-Utskottet af denna fråga numera vara fullkomligt ändamålslost. Då nemligen Första Kammaren ju redan bifallit Utskottets förslag i denna del, så blefve resultatet af en återremiss från denna Kammare intet annat, än att Utskottet kommer att begära, att Andra Kammaren måtte fatta beslut i frågan. Under sådana förhållanden anser jag det icke vara lämpligt att besluta en återremiss; och vågar jag derföre hemställa om bifall till Utskottets förslag i hvad det afser så väl litt. a som b.

Friherre Cederström: Jag ber att få bemöta några anmärkingar, som ett par talare — Herrar Lyth och Grefve Sparre — framställt mot mitt förra anförande i denna fråga. Båda de nämnde talarne påstodo nemligen, att våra insjöar och strömmar redan vore utplundrade, och att våra efterkommande icke skulle kunna få någon fisk. Jag skall då tillåta mig att, då jag redan förut begagnat mig af åtskilliga citater, ännu en gång åberopa Herr Professor Sundevalls auktoritet. Han yttrar nemligen på tal om vårt insjöfiske och det dermed jemförliga inre skärgårdsfisket: "Detta visar, att fiskarnes starka fortplantningsförmåga, till följd af de ytterst talrika ägg, som hvarje hona afsätter, lätt kan ersätta hvad som åtgår och att blotta utfiskningen väl kan för tillfället och några år framåt i hög grad minska tillgången på fisk, men att den är vida mindre skadlig för framtiden, än den förödelse som sker genom ingrepp i traktens naturliga beskaffenhet". Men denna landets naturliga beskaffenhet har under senare tider blifvit i högst väsentlig mån förändrad till följd af de stora odlings- och sjösänkingsföretag, som under senare tider

egt rum. Att fisket häraf skall försämras, ligger i sakens natur, och har detta redan blifvit mångenstädes af erfarenheten bekräftadt. Jag har aldrig påstått att fisket skulle förbättras genom ett omätligt bedrifvande deraf. Åtminstone har jag aldrig menat så. Jag har endast sökt att bekämpa den teorien, som nu tyckes göra sig gällande och som korteligen kan sammanfattas sålunda: "ju mindre man fiskar, desto mer fisk får man", och som genom inskränkande bestämmelser i fråga om den enskildes rätt att idka fiske af ett eller annat slag tror sig kunna öka fiskens antal och derigenom förbättra sjelfva näringen. Så t. ex. förbjuder man nu mångenstädes allt fiske med not under lektid — den enda tid då landtmannen, hvilken idkar fiske som binnäring, i allmänhet kan påräkna någon vinst af fisket; och följden af detta förbud blir, att han icke får någon fisk alls, ty för honom lönar det sig i allmänhet icke att sysselsätta sig med fisket under andra tider och med annan redskap. Hvad detta notfiske särskildt beträffar, ber jag att få upplysa Herr Lyth att, om erfarenheten på Gotland visat, att strömmingsfisket blifvit jemnare efter denna redskapsorts afskaffande, så visar erfarenheten på min hemort, der samma redskap fortfarande begagnas, att strömmingsfisket alldeles icke försämrats, utan tvärtom några år bortåt varit ganska godt. Orsaken till det af Herr Lyth åberopade förändrade förhållandet måste derföre vara någon annan; och hans exempel bevisar ingenting emot den auktoritet som jag åberopat och som heter Professor Sundevall.

Herr Grefve Sparre yttrade, att jag hos Riksdagen väckt förslag om ett anslag af 2,000 kronor till bildande af ett fiskeriinstitut. Det har jag visst icke gjort. Jag har blott anhållit om en utredning af frågan på hvad sätt vi skulle kunna bringa en sådan inrättning till stånd och hvad densamma sedan skulle komma att kosta; och utan att slå in på denna väg och få en vetenskaplig försöksstation för lösning af de till fiskerihandteringens befrämjande hörande frågor, anser jag det vara oklokt att gifva något anslag till fiskeriinstruktörer. Man inbillar sig eljest lätt, att blott man anskaffat dessa tjänstemän allt vore väl bestådt. Jag fruktar att det är för tidigt att tänka på inrättande af sådana nya tjänster förr än man lyckats åvägabringa en institution, som kan framlägga nya förbättrade grunder för fiskerihandteringens bedrifvande.

Herr Civilministern yttrade, att han icke trodde det man genom fiskodlingen skulle kunna åstadkomma för stor fisktillgång, så att fiskarne komme att trängas i våra sjöar och vattendrag. Nej, det tror ej heller jag, men jag befarar att, om vi drifva produktionen i allt för stor skala och utan att göra oss reda för huru hela denna ökade mängd af fisk skall födas, vi handla mycket oklokt. Först bör man experimentera, och sedan man sålunda fått saken fullständigt utredd — då kan tiden vara inne att fatta beslut.

Det vore åtskilligt att ytterligare tillägga, men jag skall nu icke längre upptaga tiden. Måhända får jag än en gång under diskussionen anledning att begära ordet. Jag vidhåller emellertid mitt förra yrkande.

*Om anslag
för fiskeri-
närigen.
(Forts.)*

Om anslag
för fiskeri-
näringen.
(Forts.)

Herr Key: Här har så mycket talats om fiskyngel och fiskeripolis att jag med afseende derpå ber att få meddela något om ett samtal, som jag hade här om dagen. Jag gick nemligen då tillsammans med en ganska framstående riksdagsman språkande om detta ämne, och bland annat yttrade han följande: "jag har visserligen varit af den åsigten att fiskeritillsyningsfrågan är förtjent af all uppmärksamhet, men en fråga, som, innan den ens är född, har vuxit ut till dubbla storleken, den hyser jag förskräckelse för." Och det är verkligen förhållandet, att denna fråga, som i fjol gälde 20,000 kronor, innan institutionen ens kommit till stånd, i år kräver 40,000 kronor. Jag tror att detta är något, som sannerligen tål att tänka på.

Emellertid vill jag icke upptaga Herrarnes med tal om fiskeripolis och allt hvad dermed sammanhänger, icke heller om de stora dimensioner frågan genom en sådan institution skulle få, ty derom är alldeles tillräckligt taladt både i dag och vid förra riksdagen, utan jag skall endast beröra den del af frågan, som jag anser nu hafva någon verkligt praktisk, betydelse. Jag tager nemligen för gifvet att Kammaren icke kommer att bifalla Kongl. Maj:ts framställning, utan att den egentliga frågan blir, om man skall biträda eller icke det beslut, Första Kammaren föreslagit beträffande momentet *a*), samt återremittera ärendet på sätt nämnde Kammarer äfven beslutat angående momentet *b*).

Med afseende å detta senare moment ber jag få nämna, att Första Kammaren icke har återremitterat punkten *b*) angående Friherre Cederströms motioner på den grund att Första Kammaren ensamt vill revidera fiskeristadgan, utan Kammaren har, i konsekvens med beslutet att höja beloppet 18,600 kronor med 11,400 till 30,000 kronor, på framställning, om jag minnes rätt, af Grefve Henning Hamilton, föreslagit en återremiss af punkten för att redan vid denna riksdag få en framställning till Stats-Utskottet, att Utskottet måtte taga frågan om ett fiskeriinstitut i förnyadt öfvervägande. Således gäller Första Kammarens återremiss icke allenast fiskeristadgans revision, utan äfven frågan om ett fiskeriinstitut i enlighet med Friherre Cederströms motion. Går jag då till sagda motion, N:o 10, finner jag, att Friherre Cederström beträffande fiskeriinstituten föreslagit följande: "För fiskeriernas förbättring vore således viktigare än något annat att inrätta ett fiskeriinstitut, förenadt med vetenskaplig försöks-station, hvars lärareplatser besattes af män med framstående duglighet och insigter; i *Zoologi* för bibringande af kunskap om fiskarterna och den lägre djurverlden i vattnet, som utgör en hufvudsaklig del af fiskarnes föda, i *Botanik* för undervisning om sjöväxter och alger, samt i *Praktiskt fiske*, navigation, fiskredskapstillverkning och meteorologi. Dessa borde biträdas af underlärare, som gingo öfverlärarne tillhanda vid undervisningen och de försök och öfningar, som verkställes."

Här är således ett förslag till bildande af fiskeriinstitut, der jag föreställer mig, att lärarne åtminstone i zoologi och botanik skulle vara akademiskt bildade män och der dessa öfverlärare skulle hafva underlärare och assistenter, huru många angifves icke. Vidare innehåller motionen: "Kunde skolan dessutom förse med en ångbåt, in-

rättad för utflygter till fiskorter af betydighet eller till platser, som för undervisning och undersökningar vore af särskildt intresse, skulle detta vara af stort värde, och slutligen föreslår motionären att ett belopp af 2,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition, på det Kongl. Maj:t måtte komma i tillfälle att låta utarbета och till en kommande Riksdag inkomma med förslag till inrättandet af ett fiskeriinstitut, förenadt med vetenskaplig försöks-station.

Vilja vi nu, på sätt Första Kammaren redan gjort, återremittera frågan i syfte att få Friherre Cederströms förslag om fiskeriinstitut ytterligare pröfvadt, böra vi också göra oss reda för de möjliga följderna deraf, ty, hafva vi väl ställt dessa 2,000 kronor till Kongl. Maj:ts disposition för det ändamål, Friherre Cederström här föreslagit, ligger det icke långt borta att Kammaren med detsamma skall anses hafva gillat dessa institut och deras ordnande i öfverensstämmelse med hvad nu blifvit föreslaget. Således, om vi besluta en återremiss, böra vi göra det med öppet öga för konsekvenserna. Jag vill för min del långt ifrån bestrida nyttan af en revision utaf vår fiskeristadga, tvärtom, det är nödvändigt; icke heller underkänna värdet af att ega tillgång till vetenskaplig undervisning i fiskerinäringen, samt vigten af att hafva fullt lämplige fiskeriinstruktörer, men jag anser, att denna fråga är ännu alltför sväfvande och hotar derunder att i en eller annan form taga så stora dimensioner, att det synes mig klokast att ännu en gång afslå den ifrågasatta framställningen och bifalla Stats-Utskottets betänkande.

Herr Lasse Jönsson: Då hittills ingen yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, har man ingen anledning att vidare orda om fiskeritillsyningsmän; jag var eljest rustad med en mängd exempel från Christianstads län på deras obehöflighet. I detta län har man nemligen experimenterat med dylika tillsyningsmän. Hvad åter angår frågan om fiskeriinstruktörer, instämmer jag med en del föregående talare i den åsigten, att landstingen och hushållningssällskapen äro vida bättre institutioner att ordna dessa förhållanden än fiskerintendenten, ty han kan omöjligen, ensam som han är, ega den ortkänedom, som erfordras för att ordna dessa förhållanden.

Beträffande den ifrågasatta ändringen af fiskeristadgan önskar jag framgång åt ett förslag i detta syfte; och om jag såg någon möjlighet att nu vinna ett dylikt mål, skulle jag på det allvarligaste påyrka återremiss. Mina förhoppningar sträcka sig dock längre än till blott en revision af fiskeristadgan. Jag hoppas nemligen att genom en omarbetning af fiskeristadgan de speciella stadganden, som nu här och der i länen utfärdas, skulle kunna blifva i någon mån rättade eller måhända dessa opraktiska tillställningar helt och hållet kunna undvikas.

Ehuru jag skulle kunna anföra flera bevis, angående nödvändigheten af en revision af gällande fiskeristadga, jemte öfriga till fiskeriet hörande stadganden och resolutioner, skall jag inskränka mig till att från min hemort omnämna ett enda fall af temligen färskt datum. För några tiotal år tillbaka, eller år 1850, blef rättigheten att utefter kusten vid den så kallade sandhammaren bedrifva laxfiske på offentlig

*Om anslag
för fiskeri-
näringen.
(Forts.)*

Om anslag
för fiskeri-
näringen.
(Forts.)

auktion från statsverket försåld i mindre delar, dels mot kontant betaltning, dels genom åsatt ränta, som ännu fortfar att årligen utgå. Dessa så kallade "drötter" inropades af enskilda hemmansegare utan annan inskränkning i rättigheten att begagna fiskevattnet, än den som redan tillförene fans, och någon sådan fans icke, eller var åtminstone högst obetydlig. Om man sålunda på dylika vilkor förvärfvat en fiskerättighet, så måste det anses ganska hårdt, om, på sätt som skett, genom en resolution angående sättet för fiskets bedrivande, man genom ett enda penndrag försattes ur möjligheten att begagna sig af sin rättighet i detta hänseende, i synnerhet om densamma varit ganska dyrköpt. Och anskaffning af redskap m. m. är förenad med stora kostnader. Nyssnämnda fiske sysselsatte några år tillbaka på en sträcka af 3 mil bortåt 1,000 personer, hvilka deraf hade en högst betydlig inkomst; men genom förutnämnda föreskrift blef detta fiske så reduceradt, att det numera knappt ger sysselsättning åt 50 personer. Alla de öfriga funno sig nödsakade att resa till Bornholm och andra orter för att skaffa sig arbetsförtjenst. Helt annat förhållande råder deremot på kusten af Malmöhus län. Ehuru denna kust är af alldeles samma beskaffenhet, och rättigheterna förvärfvats på samma sätt som den förenämnda, från hvilken den skiljes endast genom en bäck eller å, så råder likväl emellan dem den väsentliga skilnaden, att då man vid Malmöhus läns kust nu har rättighet att fånga laxar af endast 5 à 6 skålpunds vikt, så måste man i Christianstads län, på andra sidan den omtalade bäcken låta laxar om 10 à 11 skålpund gå sig ur händerna.

Jag har ansett mig böra påpeka dessa förhållanden på det att, i händelse Kammaren fattar beslut om återremiss af punkten, desamma måtte behörigen uppmärksammas. Jag fruktar dock att icke Stats-Utskottet kan ega tid att egna sig deråt, hvarföre jag måste yrka bifall till Utskottets förslag.

Grefve Björnstjerna: Jag har helt nyligen med uppmärksamhet genomläst den diskussion, som vid sistlidne riksdag fördes i denna fråga, och på grund deraf var jag alldeles öfvertygad om att, då Stats-Utskottets vice ordförande nyss begärde ordet, detta skedde i ändamål att understödja Kongl. Maj:ts proposition i ämnet. Förra gången frågan förevar till behandling yttrade nemligen Herr Key dels att frågan vore af allra största vikt och dels att anledningen, hvarföre han då icke kunde tillstyrka bifall till densamma, vore den att frågan ännu icke vore tillräckligt utredd. Han uttryckte slutligen i ett senare yttrande den förhoppningen, att Kongl. Maj:t skulle för Riksdagen återframlägga denna fråga, sedan landsting och hushållningssällskap fått tillfälle att deröfver yttra sig, och förmodade talaren att saken då skulle vinna Riksdagens bifall. Nu hör jag emellertid till min förvåning att, oaktadt denna fråga sedan sistlidne riksdag erhållit den allra noggrannaste utredning och största delen af landsting och hushållningssällskap förklarar sig dertill vilja anslå medel, Herr Key likväl icke vill understödja densamma. Såsom skäl härför har Herr Key nu upptagit ett argument för afslag, som andra förra året åberopade, det

nemligen att man genom ett bifall tili det Kongl. förslaget skulle kasta sig i utgifter, hvilka man icke visste hvar de skulle sluta. Till stöd för denna åsigt framhöll den värde talaren den omständighet, att Kongl. Maj:t nu beräknat kostnaderna till ifrågavarande ändamål till dubbelt emot i fjor. Jag ber emellertid att få fästa Herr Keys uppmärksamhet derå, att Herr Civilministern helt nyss förklarad *dels* att han för sin del icke yrkade på en så stor förhöjning i anslaget till fiskerinäringens understöd som Kongl. Maj:t ursprungligen begärt, utan att han vore nöjd om denna Kammare nu ville höja det för innevarande år beviljade anslaget med 11,400 kronor, eller till hvad Första Kammaren redan beviljat, och *dels* att här icke är fråga om inrättande af någon ny embetsmannacorps, enär bidrag af statsmedel endast skulle lemnas i det fall att såväl landsting som hushållningssällskap äfven beviljade anslag till en fiskodlingsinstruktör inom orten. Herr Keys farhågor torde sålunda kunna antagas härigenom vara undandröjda. På grund af sistlidne års diskussion i detta ämne, hade jag äfven hoppats, att Herr Hjelm skulle understödja Första Kammarens beslut. Herr Hjelm yttrade nemligen förra gången frågan här förevar att, om det vore meningen att åstadkomma undervisning åt fiskarena, då ville han gerna vara med derom; detsamma förklarade äfven åtskilliga andra talare, som nu icke låta höra af sig.

Herr Hörnfeldt åter yttrade nyss, att man aldrig borde bevilja detta anslag, enär detta vore en sak, som endast och uteslutande rörde landstingen och hushållningssällskapen, och i dylika saker borde staten icke ingripa. Det förvånar mig verkligen, att man kan drifva denna sats, då vi helt nyss beviljat statsanslag *dels* till befrämjande af slöjderna, *dels* till landtbruksingenjörer och deras biträden. Landtbruket har väl icke gått tillbaka under de senare åren, det torde således icke erfordra något statsanslag, men ändock aflönar staten agronomer, hvilka i analogi med Herr Hörnfeldts här ofvan uttalade åsigt i fråga om fiskerinäringen det väl uteslutande borde tillkomma hvarje län för sig att aflöna. Jag tillåter mig slutligen att påpeka, att här endast är fråga om anställande af fiskerinstruktörer, icke om tillsyningsmän. Äfven jag anser det icke nu, kanske icke ens någonsin, vara skäl att gifva något anslag till dessa tillsyningsmän. Deras tillsättande och aflönande tillkommer nemligen enligt mitt förmenande uteslutande vederbörande kommuner eller landsting. Inrättande af dylika fiskaltjenster kan äfven hafva sina menliga följder, jag medgifver det. Jag yrkar därför icke på tillsättande af tillsyningsmän, utan endast att man skall se till att fiskarena erhålla undervisning i en rationel fiskerihandtering; det är just för detta ändamål som Första Kammaren, på reservanternes förslag, beviljat det ökade anslaget. Detta beslut kan icke heller hafva annat än nyttiga följder.

Herr Friherre Cederström har visserligen sagt, att man icke kan erhålla lämpliga iustruktörer förr än man inrättat en vetenskaplig anstalt för dessa instruktörers utbildande. Deruti misstager han sig säkerligen. Man kan nemligen med visshet antaga, att inom hvarje län finnes någon eller några personer, som, förfarne uti huru fisket i trakten lämpligast skall bedrivas, äro villiga att derutinnan meddela un-

*Om anslag
för fiskerinäringen.
(Forts.)*

Om anslag
för fiskeri-
näringsen.
(Forts.).

dervisning. Jag är för min del fullt öfvertygad om, att, derest Stockholms läns hushållningssällskap skulle anslå medel till affönande af en sådan fiskeriinstruktör och Friherre Cederström godhetsfullt skulle åtaga sig denna befattning, detta skulle ske till skärgårdsbefolkningens allra största nytta. Flere talare hafva dessutom redan visat, att det af Friherre Cederström ifrågasatta institutet icke gerna kan meddela undervisning om lämpligaste sättet att bedrifva fiske på dessa tusen sinom tusen olika ställen inom landet, der sådant kan förekomma, utan att denna undervisning långt bättre kan lemnas af en person som bor uti trakten och väl känner till det för densamma lämpligaste fiskerisättet.

Jag tror således att Första Kammarens i denna fråga fattade beslut är särdeles välbetänkt och skall blifva till stor nytta för förkofrandet af en så vigtig näringsgren, som fisket. Jag hoppas derföre att Andra Kammaren skall förena sig uti detta beslut.

Hvad återremissen af betänkandet i hvad det rörer Friherre Cederströms motion beträffar, fruktar jag i likhet med Herr Key, att en sådan återremiss skulle föra Kammaren in uti svårigheter, hvilka det för närvarande vore bäst att undvika. Jag inskränker mig derföre till att yrka bifall till reservanternes af Första Kammaren godkända förslag om anslaget till fiskerinäringsens understöd höjande till 30,000 kronor.

Herr Aug. Peterson: Ingen lär vilja bestrida fiskerinäringsens stora vikt och betydelse för den svenska befolkningen, vare sig denna näring bedrifves vid hafskusten, eller vid våra insjöar och floder; men man tror sig nu hafva kommit under fund dermed, att fisket bedrifves på ett olämpligt sätt, och har derför föreslagit inrättandet af ett fiskeriinstitut, förenadt med vetenskaplig försöksstation för utbildande af instruktörer, hvilka sedermera skulle kunna meddela lämplig undervisning i hithörande ämnen. Derpå har Friherre Cederström träffande svarat: hvar skall man erhålla lämpliga instruktörer? Jag har också spekulerat på den frågan. Sistlidne Riksdag beslöt, att frågan borde underställas vederbörande landstings- och hushållningssällsaps pröfning, huruvida de ansåge åtgärder i det antydda hänseendet vara af behovet påkallade, samt vore villiga att dertill lemna bidrag. När man nu läser Herr Civilministerns anförande till statsrådsprotokollet, jemte redogörelsen för innehållet af samtliga yttranden, som från vederbörande infordrats, så finner man, att den tillämnade institutionen endast afser fisket vid större vattendrag och sjöar inom riket, men deremot icke berörer hafsfisket. Skall således den nya institutionen få denna begränsning, så tror jag att dermed icke mycket vinnes, utan gör man bäst uti att åt de enskilda sjelfve samt åt vederbörande landsting och hushållningssällskap öfverlemna ombesörjandet af dithörande angelägenheter. Det torde icke vara lämpligt att staten inblandar sig i hvarje särskild hushållsgren i vårt land.

På dessa och de af Utskottet anförda skäl yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Rundbäck: Angående behovet af de nu föreslagna uppsyningsmännen vill jag för min del icke inlåta mig i någon tvist. Inom det län, jag tillhör, hafva hushållningssällskapen sjelfve på egen bekostnad ordnat denna sak. Jag tror också att der man har något synnerligt intresse af att fiskeriförhållandena varda väl ordnade, der bör man också sjelf underkasta sig några uppoffringar för vinnande af detta mål, och detta desto hellre, som det visat sig att en sådan uppoffring blir rikligen belönad. Jag hyser emellertid mycket tvifvel om dessa s. k. uppsyningsmän skulle kunna förverkliga det åsyftade målet. Deremot delar jag icke den åsigt, som en ledamot af Stats-Utskottet nyss uttalade, eller att ett arfvode af 600 kronor till dessa uppsyningsmän skulle vara för ringa. Det har nemligen visat sig att personer, som genomgått folkskolelärareseminarier och landbruksinstitut måste åtnöjas med en aflöning af 500 kronor årligen för den undervisning de lemna vid skolor och mejerier m. m.; och då det icke är att antaga, att fiskeriuppsyningsmännens tid skall blifva uteslutande för tjensten och strängare anlitad, än förenämnda personers, så synes det som om 600 kronor skulle utgöra tillräcklig ersättning.

Friherre Cederström uttalade ett ord af särdeles stor betydelse och som under senare tiden blifvit ett slagord, nemligen om bedrifvande af utfiskning. Om detta talas numera jemt och beständigt i Bohuslän, och ständigt förespeglar man oss, att för fiskets skyddande utfiskningen måste förekommas. Åtgärder i dylikt syfte äro dock, enligt mitt förmenande, alldeles icke nödvändiga, och vissa orter finnas, der sådant icke låter sig göra. Jag känner insjöar der man knappast aldrig fiskat, och följen har varit att endast en fisksort, gäddan, funnits kvar, sedan den åtit upp de andra fisksorterna. Likaså undrar jag vid hvilken tid norsfisket i Norrström skulle kunna ega rum om ej under lektiden. Att icke få fånga makrillen under lektiden, vore också detsamma som att icke få bedrifva fisket.

Man har här talat om den skada fisket skulle lida genom användande af vadar eller not, och detta har ofta gifvit anledning till stridiga uppfattningar mellan bohuslänningar och befolkningen i andra landsdelar. Till Bohuslän hafva två särskilda gånger varit utskickade fiskare från Skåne och Blekinge, för att bedrifva fisket med garn, men de hafva båda gångerna så totalt misslyckats, att de för att förskaffa sig hem måst sälja all sin egendom. Allt fiske med garn i detta öppna haf med så stark strömsättning kan nemligen aldrig bära sig.

I norska stortinget har äfven förevarit samma fråga, huruvida användande af vadar och not skulle förstöra sillfisket, men der, hvarest man kan antaga finnes större insigter än här i dessa frågor, kom man till det resultat, att det var bättre att med vadar och not än med garn bedrifva fisket. För denna åsigt skulle jag också kunna angifva många skäl, men jag vill icke dermed upptaga Kammarens tid.

Rörande särskildt sillfisket i Bohuslän har man sedan lång tid, för att skydda sillen, vid fisket användt stora vadar; men det oakadt har från år 1808 till detta år icke funnits någon storsill. Då nu vetenskapsmännen bevisat och fiskrarne vitsorda, att sillen växer stor på 3 à 4 år, vore det ju märkvärdigt att på sjuttio år icke så-

*Om åsigt
för fiskeri-
närigen.
(Forts.)*

*Om anslag
för fiskeri-
näringen.*
(Forts.)

dan sill skulle förekommit. Men förhållandet är icke beroende af några stadganden angående fiskets bedrivande, utan, såsom allmänt är känt, är sillen af den art, att den periodvis kommer till och går ifrån detta land, och man kan icke hindra det senare, man må använda hvilka redskap som helst. Jag har talat med praktiska fiskare, som flera år fiskat vid de norska kusterna, ock desse hafva försäkrat mig, att trots den stora utsträckning, hvori fisket der bedrifves, förmärkes ingen förminskning i sillens myckenhet, likasom de ock påstått, att icke en sill på tusende fångas i jernförelse med hvad hvalfiskarne och andra fiskarter sluka. Säkert är ock, att dessa djur taga ofantligt mycket mera sill, än den som menniskorna fånga.

Jag är således fullkomligt ense med Friherre Cederström derom, att vår nuvarande fiskeristadga måste omarbetas och ordning tillvägbringas i det hela. Sjelfva fiskeristadgan är dock icke så oriktig som de förklaringar deraf, hvilka till följd af åtskilliga omständigheter utfärdats, och då den komité, som för 10 à 12 år sedan för granskning af dessa stadganden var tillsatt, afgaf sitt betänkande, framkom den deri med antaganden, som sedermera bevisats hafva varit fullkomligt origtiga. Också får jag säga, att, enligt mitt förmenande, vetenskapen ännu icke har förmåga att tillfredsställande utreda lagarne för fiskens lefnadsvanor, fortplantning m. m., och jag tror därför äfven att, om en komité för utredande af dessa frågor tillsattes, det är nödvändigt att i densamma insätta, jemte vetenskapsmän, äfven praktiskt erfarne män. Ett faktum är ock att en, som skrifvit mycket om det bohuslänska fisket, Professor Nilsson, har erhållit en stor del af de resultat, hvartill han kommit, genom sofrande af de upplysningar han vunnit af berättelser från fiskarne i orten; och jag är öfvertygad att ingen bättre än dessa känna till fiskens vanor och lektid. Men då denna sak är nödvändig, instämmer jag i yrkandet om återremiss, och jag kan icke förmoda att, såsom Herr Key uppgaf, Första Kammaren återremitterat punkten b endast därför att den bifallit punkten a, ty dessa tvenne punkter stå icke i det sammanhang med hvarandra, att detta är nödvändigt. Finner Stats-Utskottet för öfrigt, att motionären gått för långt, måtte väl Stats-Utskottet kunna inkomma med förslag om en skrifvelse till Kongl. Maj:t angående hvad Stats-Utskottet och Riksdagen vill i denna fråga. Jag anser frågan vara af en sådan vikt, att vi icke skulle komma på det klara med henne, om vi ock talade härom i åtta dagar, och icke vetenskapen heller. Det är därför nödvändigt att en komité af vetenskapsmän och praktiska personer tillsattes för att taga saken i öfvervägande, ty den är vigtig och värd uppmärksamhet, och det är därför jag yrkar återremiss af punkten b.

Herr Hörnfeldt: Jag begärde ordet hufvudsakligen för att återtaga en oriktig uppgift, som jag meddelade, då jag förra gången hade ordet. Jag nämnde, att Första Kammaren bifallit mom. b, men då jag nu hört att densamma återremitterat punkten, vill jag återtaga mitt yrkande och, i likhet med Friherre Cederström, yrka återremiss af punkten b, dock under förutsättning att, om denna punkt återförvisas,

man inskränker sig till en revision af fiskeristadgan, ty längre vill jag icke gå.

*Om anslag
för fiskeri-
näringsen.
(Forts.)*

Grefve Sparre: Då Friherre Cederström utan tvifvel insett, att under nu varande förhållanden en återremiss i syfte att införa en så dyrbar institution som det af honom föreslagna fiskeri-institut icke skulle hafva synnerlig utsigt till framgång, instämmer jag i detta afseende med Stats-Utskottets ärade vice ordförande och hemställer till Friherre Cederström, huruvida icke han, som huser så mycket intresse för fiskerinäringsens befrämjande, skulle vilja åtnöja sig med att instämma i yrkandet om förhöjning af anslaget till fiskerinäringsens understöd. Ty äfven från hans synpunkt finnes väl hopp om, att den vetenskapliga behandlingen skall blifva något bättre, om anslaget till fiskerinäringsen, hvilket nu är ganska obetydligt, i någon mån ökas.

Då jag instämmer med Herr Key deri, att en återremiss lätt kunde leda till ökända utgifter, vill jag dervid erinra att anslaget för fiskerinäringsens understödjaende icke är någon nyhet. Men då man erkänner, att det nuvarande anslaget på 18,000 kronor är något för litet, har man sagt att frågan borde blifva föremål för landstingens och hushållningssällskapens omsorg. Jag har instämt med Friherre Cederström deri, att vetenskapen ännu har mycket att göra, och ehuru jag icke vill ingå på inrättandet af ett dyrbart fiskeri-institut, helst vi torde kunna tillgodogöra oss de rön som i andra länder blifvit i detta afseende gjorda, vill jag säga, att det är omöjligt att i vårt land tillämpa dessa vetenskapens rön, utan att i särskilda orter hafva personer, med hvilka vetenskapsmännen kunna rådgöra sig och från hvilka de kunna hemta ledning; ty derförutan blifva de vetenskapliga experimenten allt för djerfva. På samma gång man sagt, att vi böra åt landstingen öfverlemnna att anskaffa instruktörer, har man frågat: hvar skola vi väl få dessa instruktörer ifrån? Vi äro dock lyckligtvis icke alldeles utan tillgång på dertill lämplige personer. I landsorterna finnas flere som intressera sig för fiskerinäringsen, och en liten uppmuntran skulle så sporra dem, att resultatet säkerligen komme att blifva större än vi väntat. En person, som intresserar sig för ett yrke, får börja med att göra uppoffringar; man bör derföre icke lemna honom utan all ersättning härför. Ett litet bidrag från statens sida sporrar honom och befordrar sakens framgång. Det är just på grund af dessa praktiska erfarenhetsrön, som vetenskapen går framåt.

Friherre Cederström har klagat så mycket öfver den gällande fiskeristadgan; men huru skall man kunna få någon bättre, om man icke lagar så, att man får erfarenhetsrön från olika delar af landet, och huru skall fiskerintendenten eller den som i sista hand har ledningen af dessa ärenden bära sig åt, om han icke på särskilda orter har personer, med hvilka han kan kommunicera sig. Hvad slutligen beträffar Friherre Cederströms nyss gjorda citat af Professor Sundevalls yttrande, så beklagar jag att han icke läste detta yttrande till slut, ty då skulle han hafva funnit, att Professor Sundevall ganska bestämdt yttrar sig för den åsigten, att lagstiftningen likväl bör förekomma ett obehörigt och otidigt fiskande.

Om anslag för
fiskerinarin-
gen.
(Forts.)

Herr Hæggström: Jag hade icke tänkt att yttra mig i denna fråga, om jag icke blifvit uppkallad genom ett yttrande, som nyligen fälles.

Vid diskussionen rörande denna fråga i fjor, hade jag äfven ordet och yrkade då afslag å den i ämnet gjorda framställningen, emedan förslaget utgick på att i en och samma hand förena fiskeriinstruktörs- och fiskeritillsyningsmansbefattningen. Men jag yttrade då äfven att, om det begärda anslaget endast varit afsedt för tillsättning af fiskodlingsinstruktörer, jag icke skulle motsatt mig detsamma; jag var också böjd för att bifalla det af Första Kammarens reservanter i år framställda förslag, att Riksdagen nu skulle bevilja 11,400 kronor för anställande af fiskeriinstruktörer, men af den här i dag förda diskussionen har jag blifvit omvänd, ty Friherre Cederström har, såsom mig synes, tydligt och klart bevisat, att det hos oss, ännu åtminstone, icke finnes några fiskeriinstruktörer att sätta till. Det är nemligen, såsom allmänt bekant, en bagatell att åstadkomma fiskyngel; men vida viktigare och svårare att kunna bevara detta yngel vid lif. Äfven jag har under några år odlat lax, laxöring och sik och har dervid varit i tillfälle att vinna nyssnämnda erfarenhet.

Grefve Björnstjerna nämnde, att utredningen af den nu föreliggande frågan vore så fullständig som möjligt, hvarföre man ock borde förena sig i den reservation flere af Första Kammarens utskottsledamöter afgifvit. Jag vet ej hvarest Herr Grefven funnit denna utredning, ty af reservationen synes endast att reservanterne, utan att angifva ringaste motiv för sitt yrkande, huggit till med en siffra på fri hand och föreslagit "att för beredande af tillgång för anställande af fiskeriinstruktörer anslaget till fiskerinariningens understöd måtte höjas med 11,400 kronor, eller från 18,600 kronor, till 30,000 kronor". Reservanterne synas sålunda mera hafva frågat efter att få en rund siffra än att gifva skäl för sitt förslag.

Afser den ärade talaren åter Kongl. Maj:ts förslag, så medger jag att utredningen är ganska fullständig, men detta förslag går ut på något helt annat än reservanternes. Ty då de senare vilja bevilja ett anslag ensamt för anställande af fiskeriinstruktörer, äskar Kongl. Maj:t 40,000 kronor för anställande såväl af fiskodlingsinstruktörer som af fiskeritillsyningsmän.

Efter den diskussion, som nu pågått, har jag kommit på det klara, så att jag för min del utan tvekan yrkar bifall till Utskottets förslag i mom. a) men deremot återremiss af mom. b) af den föredragna punkten. Medan jag har ordet, ber jag få upplysa att det icke är, såsom Utskottets vice ordförande yttrade, att Första Kammaren sammankopplat dessa begge moment, utan Första Kammaren har fattat definitivt beslut i mom. a), men deremot återremitterat mom. b).

Herr Hörnfeldt yttrade något om att han för sin del skulle velat acceptera yrkandet om återremiss af senare momentet, för den händelse motionären hade gjort sitt yrkande om återremiss i den inskränkta mening, att återremissen skulle afse allenast en revision af nu gällande fiskeristadga. För min del kan jag icke finna annat än att ett Utskott, dit ett ärende återförvisas, får med anledning af der

skedda återremissen vidtaga de åtgärder Utskottet finner lämpliga, återremissen må för öfrigt hafva tillkommit af hvad skäl som helst.

Det vore visst frestande att till vederläggning upptaga åtskilligt af hvad den siste talaren anført, men då jag hör att motionären sjelf ånyo anmält sig till ordet, skyndar jag att öfverlemna det åt honom, öfvertygad som jag är att Kammaren snarare skall komma att vinna än förlora derpå.

*Om anslag för
fiskerinäring-
gen.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen upptog först de yrkanden, som blifvit gjorda beträffande *mom. a)*, samt gaf enligt dem propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag å samma hemställan och bifall i stället till det förslag, som Herr C. Ekman m. fl. i sin vid utlåtandet fogade reservation framställt; och fann Herr Talmannen den förra af dessa propositioner hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslags:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 24:de punkten *mom. a)* af utlåtandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren med afslag å Utskottets hemställan beslutat, att för beredande af tillgång för anställande af fiskeriinstruktörer anslaget, till fiskerinäringens understöd skall höjas med 11,400 kronor, eller från 18,600 kronor till 30,000 kronor.“

Omröstningen försiggick och utföll med 119 ja mot 38 nej; varande alltså Utskottets hemställan bifallen.

Rörande *mom. b)* hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan och dels återremiss. Efter att hafva gifvit propositioner i öfverensstämmelse med dessa yrkanden, förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för bifall till Utskottets förslag. Votering blef då begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd voteringsproposition, lydande sålunda:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 24:de punkten *mom. b)* af utlåtandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren återförvisat momentet.“

Omröstningen visade 70 ja mot 87 nej; i följd hvaraf Kammaren till Utskottet återförvisat ifrågakvarande moment.

Punkterna 25—27.

Biföllos.

Punkten 28.

Lades till handlingarne.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Fjerde hufvudtitel; och

N:o 30, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 3 (i samlingen N:o 13), angående ändringar i gällande författningar rörande sättet för markegångsprisens sättande och deras öfverklagande; samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 14), öfver väckt motion om underdånig skrifvelse dels angående lag om skyldighet för sökande vid underdomstolarne att aflemna styrkt afskrift af ingifven handling, dels och rörande ändringar i Kongl. kungörelsen om stämpelpappersafgiften och expeditionstaxan m. m.

§ 6.

Herr vice Talmannen Wijk erhöll ordet och yttrade: Jag tager mig friheten föreslå, att de nu en gång bordlagda ärendena måtte få uppföras främst på morgondagens föredragningslista, äfvensom att Konstitutions-Utskottets memorial N:o 2, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll, måtte sättas främst bland de två gånger bordlagda ärenden, som i morgon förekomma till afgörande.

Denna framställning blef af Kammaren bifallen.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *N. Fosser* under 8 dagar från och med den 8 Mars,
Friherre *I. O. H.*

	<i>Koskull</i>	"	12	"	"	"	"	9	"
Herr	<i>W. Farup</i>	"	14	"	"	"	"	11	"
"	<i>E. Westin</i>	"	10	"	"	"	"	11	"
"	<i>M. Trulsson</i>	"	14	"	"	"	"	11	"
"	<i>A. Fr. Petersson</i>	"	14	"	"	"	"	20	"
och	<i>C. Magni</i>	"	14	"	"	"	"	20	"

§ 8.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes klockan 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.